

brown

book

**THE BOOK WAS
DRENCHED**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200482

UNIVERSAL
LIBRARY

ಪ್ರೇಮಯೋಗಿನಿ

ಅ ಥ ನಾ

ಅನುಸಮಯ ಪ್ರೇಮ

ಮೂಲ ಲೇಖಕರು :

ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀ ಶರಚ್ಚಂದ್ರ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರು

ಅನುವಾದಕರು :

ಕೆ. ನಾಗರಾಜರಾವ್

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ

ಗ್ರಂಥದ ಹಕ್ಕುಗಳು ಕಾದಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಪುಸ್ತಕ ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ :
ಸತ್ಯಶೋಧನ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರ,
ಕೋಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ.

ಸುಬೋಧ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಅ ರಿ ಕೆ

ಇದು ಪೂಜ್ಯರಾದ ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀ ಶರಚ್ಚಂದ್ರ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರ “ ಅನುಪಮಾ ಕಾ ಪ್ರೇಮ್ ” ಕಾದಂಬರಿಯ ಅನುವಾದ. ಇದನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವರು ನನ್ನ ಮಿತ್ರರೂ, ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರ ಕೆಲವು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಪರಿಚಿತರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಗುರುನಾಥ ಜೋಶಿ ಅವರು. ಅವರ ಪ್ರೇರಣೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮೂಲ ಲೇಖಕರ ಪಡಿಯಚ್ಚನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ‘ತಾಯಿನಾಡು’ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಪುಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿಡಲು ಸಹಾಯಮಾಡಿದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಾನು ಚಿರ ಋಣಿಯು.

ಶ್ರೀ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಹೃದಯರಾದ ಕನ್ನಡಿಗರ ಸಹಾಯವು ಬೇಕೆಂಬುದೂ ನಿಜ !

೫೨, ರತ್ನವಿಲಾಸ ರಸ್ತೆ,
ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ,
೩೦-೪-೧೯೩೮.

} ಸಿ. ಕೆ. ನಾಗರಾಜರಾವ್

ಪ್ರೇಮ ಯೋಗಿನಿ

— ೧ —

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನೊಳಗಾಗಿಯೇ ಅನು ಪಮೆಯು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದಿ ಓದಿ ತನ್ನ ಮೆದಳನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಮನುಷ್ಯನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರೇಮವಿದೆ, ಎಷ್ಟು ಮಧುರತೆಯಿದೆ, ಎಷ್ಟು ಶೋಭೆಯಿದೆ, ಎಷ್ಟು ಸೌಂದರ್ಯವಿದೆ, ಎಷ್ಟು ತೃಷೆಯಿದೆ ಎಂಬುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಭೇದಿಸಿ, ತನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಸ್ವಭಾವದ ವಿಚಾರವು ತನ್ನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ನೀರುಕುಡಿದ ಹಾಗೆಂದೂ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತಾನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದದ್ದಿನ್ನೇನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ; ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ; ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂದೂ ಅವಳು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಸತೀತ್ವದ ಜ್ಯೋತಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ತಾನು ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾಳೋ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಾನು ಏನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅವನ್ನು ಬೇರೆ ಕೆಲವರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ಯವೆಂಬ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ಅನುಪಮೆಯು ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಲಾರಳು. ಅನು ಪಮೆಯು, “ತಾನೊಂದು ಮಾಧವೀಲತೆ. ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೂಗಳು ಬಿಡಲಿವೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆಧಾರಸ್ತಂಭ ಲ್ಲದ ವಿನಃ ಅರಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣ ಅರಳಲಾರವು”

ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವಳು ಒಬ್ಬ ನವ ಯೌವನದಿಂದ ತುಂಬಿತುಳುಕುವ ಕಾಂತನನ್ನು ಅರಿಸಿ ಅರಸಿ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಳು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ಹೃದಯ, ಮನ ಯೌವನಾದಿ ಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಮನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮನಾದ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಆದರೆ ಅಸ್ತಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಅನುಮತಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಉಂಟು. ಅವಳು ಗಾಬರಿಯಾದುದು ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ! ತನ್ನ ನವೀನ ಮನದಾಣ್ಮನಿಗೆ, ತಾನು ಅವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಮಾಧವೀಲತೆಯೆಂದೂ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಅರಳಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆಯೆಂದೂ, ಆಶ್ರಯ ಕೊಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಈಗಲೇ ತನ್ನ ಮೊಗ್ಗುಗಳ ಸಮೇತ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರಾಣಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕಾದೀತೆಂದೂ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯದೇಳಲಿ ಎಂಬುವೇ ಗಾಬರಿಗೆ ಕಾರಣ.

ಆದರೆ ಆ ಆಧಾರಭೂತನು ಇಷ್ಟೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಹೋದ. ಅನುಪಮೆಯ ಪ್ರೇಮವು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋಯಿತು. ಅಮೃತದಲ್ಲಿ ಏಷ; ಸುಖದಲ್ಲಿ ದುಃಖ; ಪ್ರಣಯದಲ್ಲಿ ವಿಚ್ಛೇದವೆಂದು ಚಿರಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳಮೇಲೆ ಅನುಪಮೆಯು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ, "ಸ್ವಾಮಿಯೇ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವಿಕಾರಮಾಡು, ಮಾಡದಿರು; ನೋಡು ಅಥವಾ ನೋಡದಿರು; ನಾನಂತೂ ಸರ್ವದಾ ನಿನ್ನದಾಸಿ. ಪ್ರಾಣಹೋದರೂ ಇದೇ ಸಿದ್ಧ! ನಾನಂತೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಬಿಡಲಾರೆ. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ

ನನ್ನ ಪನಾಗದಿದ್ದರೆ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಪನಾಗೇ ಆಗುತ್ತಿ—ನನ್ನನ್ನು ಸೇರೇ ಸೇರುತ್ತಿ. ಸತೀ ಸಾಧ್ವಿಯ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಬಲವಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಆಗ ನೋಡಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು.

ಅನುಪಮೆಯು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರ ಮಗಳು. ಅವರ ಮನೆಗೆ ಸೇರಿದ ಒಂದು ಉದ್ಯಾನವೂ ಮತ್ತು ಮನೋರಮ್ಯವಾದ ಒಂದು ಸರೋವರವೂ ಇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರೋದಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಮಲಪುಷ್ಪಗಳು ವಿಕಸಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲೇ ಈ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲೇ-ಅವಳು ಸುತ್ತುತ್ತಾ ವಿರಹವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೂದಲನ್ನು ಬಿರಿ ಹುಯ್ದುಕೊಂಡು ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ದೇಹವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಲಿನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪ್ರೇಮಯೋಗಿನಿಯಾಗಿ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಸರೋವರದನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಗುಲಾಬಿ ಹೂವನ್ನು ಮುತ್ತಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಸೆರಗನ್ನು ಹಾಸಿ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಾ ದೀರ್ಘವಾದ ನಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಊಟದಲ್ಲಿ ರುಚಿಯಿಲ್ಲ; ನಿದ್ರೆಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ; ಶೃಂಗಾರದ ಕಡೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ; ಮಾತುಕತೆಗಳೆಲ್ಲ ಇಷ್ಟವಿಷ್ಟೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕೊರಗಿ ಅನುಪಮೆಯು ಒಣಗಿ ಒಣಗಿ ಕಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ತಾಯಿಯು ಬಹಳ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದಳು. “ಇನಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ಮಗಳಿಲ್ಲ. ಇವಳೂ

ಹೀಗೇಕಾದಳು— ಏನಾಗಿರಬಹುದು” ಎಂದು ಆ ಕೆ ಯ ಯೋಚನೆ. ಕೇಳಿದರೆ ಯಾವ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡು ತ್ತಾಳೋ ಎಂಬುದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಗಂಟಲಿನ ಮಾತು ಗಂಟಲೊಳಗೇ ಐಕ್ಯವಾದರೆ ಅರ್ಥವಾ ಗುವ ಬಗೆ?

ಅನುಪಮೆಯ ತಾಯಿಯು ಒಂದು ದಿನ ಜಗದ್ವಂಧು ಬಾಬುವಿನೊಡನೆ, “ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ! ಅವಳ ಕಡೆ ನೋ ಡೋದೇ ಇಲ್ಲವೇ? ನಿಮಗೆ ಒಬ್ಬಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ಮಗ ಳಿಲ್ಲ. ಅವಳೂ ಕೂಡ ಉಪಚಾರವಿಲ್ಲದೆ, ಶುಶ್ರೂಷೆಯಿ ಲ್ಲದೆ ಮರಣೋನ್ಮುಖಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಜಗದ್ವಂಧು ಬಾಬುವು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ, “ಅವಳಿಗೆ ಏನಾ ಯಿತು?” ಎಂದರು.

“ಅದು ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು? ಡಾಕ್ಟರು ನೋಡಿ ಯಾವ ತರಹ ಖಾಯಿಲೆಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರು”

“ಹಾಗಾದರೆ ಇವಳೇಕೆ ಹೀಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ” ಜಗ ದ್ವಂಧು ಬಾಬುವು ಉದಾಶೀನದಿಂದ ಹೇಳಿದರು. “ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾದೀತು”

“ಹಾಗಾದರೆ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯು ಕೃ ಶ ವಾ ಗು ತ್ತಾ ಆಗುತ್ತಾ ಸತ್ತುಹೋದರೆ”

“ಒಳ್ಳೆ ಸಂಕಟವೇ? ಜ್ವರವಿಲ್ಲ ಗಿರವಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಸತ್ತುಹೋದರೆ ತಡೆಗಟ್ಟಿ ಬದುಕಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?”

ಅನುಪಮೆಯ ತಾಯಿಯು ಒಣಗಿದ ಮುಖದಿಂದ ತಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯ ಬಳಿ ಸಾರಿ, “ಅಮ್ಮಯ್ಯ! ನನ್ನ ಅನು ಹೀಗೇಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಅಲಿದಾಡುತ್ತಾಳೆ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ನನಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಮ್ಮ?”

“ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಾತುಕಥೆಗಳು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆ?”

“ಇಲ್ಲ”

ಆ ಗೃಹಣಿಯು ಅತ್ತಳು. “ಆಗ ಏನಾಗುತ್ತದೆ..... ಹೀಗೆ ಅನ್ನ, ನೀರು, ನಿಜೆ ಇಲ್ಲದೆ ಈರಿತಿ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟುದಿನ ಬದುಕಿಯಾಳು? ನೀನು ಅವಳಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಹೇಳಿ ದಾರಿಗೆಕರೆ ದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನೆಂದಾದರೂ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಬಿಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದರು. ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು ಬಹಳಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿ, “ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಅವಳ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಡಿ. ಸಂಸಾರದ ಭಾರವು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ತಾನಾಗಿಯೇ ಸರಿಹೋಗುತ್ತಾಳೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

“ಒಳ್ಳೆಯದು. ಹಾಗಾದರೆ ಇವತ್ತೇ ಅವರೊಡನೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ”

ಅನುಪಮೆಯು ತಂದೆಯು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಗುತ್ತಾ, “ಕಲಿಕಾಲದ ಮಹಿಮೆ! ಮಾಡಿಬಿಡು. ಮದುವೆ ಮಾಡಿಯೂ ನೋಡಿಬಿಡು. ಸರಿಹೋದರೂ ಹೋಗಬಹುದು” ಎಂದರು.

ವಾರನೇ ದಿನವೇ ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರನು ಬಂದನು. ಅನುಪಮೆಯು ದೊಡ್ಡವರ ಮಗಳು. ಮೇಲಾಗಿ ರೂಪವತಿ. ಅವಳನ್ನು ಪಡೆಯುವವರಿಗೇನು ಕಮ್ಮಿ, ಒಂದೇ ವಾರದಲ್ಲಿ

ಮಧ್ಯಸ್ಥ ಗಾರನು ವರನನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಜಗದ್ಬಂಧುಬಾಬು
ನಿಗೆ ಸವಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಅವರು ಗೃಹಿಣಿಯೊ
ಡನೆ ಹೇಳಿದರು. ಗೃಹಿಣಿಯು ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯೊಡನೆ;
ಹೀಗೆಯೇ ಅನುಸಮೆಗೂ ಅರಿವಾಗಿಹೋಯಿತು.

ಒಂದೆರಡುದಿನ ಕಳೆದಮೇಲೆ, ಒಂದುದಿನ ಎರಡು ಗಂ
ಟೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನುಸಮೆಯ ಮದುವೆಯ ವಿಚಾರ
ವಾಗಿ ಮಾತುಕತೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಕೂದಲನ್ನು
ಕೆದರಿಕೊಂಡು, ಶಿಥಿಲವಸ್ತ್ರವೃತಳಾಗಿ, ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು
ಗುಲಾಬಿ ಹೂವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅನುಸಮೆಯು
ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಳು.

ಅನುಸಮೆಯ ತಾಯಿಯು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ
ನಗುತ್ತಾ, “ನನ್ನ ಮಗಳು ಎಂತಹ ಯೋಗಿನಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿ
ದ್ದಾಳೆ” ಎಂದರು.

ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು ಮುಗುಳುನಗೆ ಸೂಸುತ್ತಾ, “ಮದುವೆ
ಯಾಗುವುದೇ ತಡ ಇನ್ನೆಲ್ಲ ಮಂಗಮಾಯವಾಗಿ ಬಿಡು
ತ್ತವೆ. ಒಂದೆರಡು ಮಕ್ಕಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಿರಂತೂ ಬೇರೆ ಮಾತೇ
ಇಲ್ಲ” ಎಂದಳು. ಅನುಸಮೆಯು ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ನಿಂತು
ಕೊಂಡು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸೊಸೆಯು,
“ಅಮ್ಮಾ, ನಾದಿನಿಯವರ ಮದುವೆ ಯಾವತ್ತು” ಎಂದು
ಪುನಃ ಕೇಳಿದಳು.

“ದಿನವಿನ್ನೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಲ್ಲ”.

“ನಾದಿನಿಯವರ ಗಂಡ ಏನನ್ನು ಓದುತ್ತಾರೆ?”

“ಈ ಸಲ ಬಿ.ಎ. ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ”.

“ಹಾಗಾದರೆ ಒಳ್ಳೇ ವರನೇ ಸಿಕ್ಕಹಾಗಾಯಿತು”.

ಆಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು ತಮಾಷೆಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮುಸಿನಗುತ್ತಾ, “ನೋಡಲು ವರನು ಸುಂದರನಾಗಿ ರದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ನಾದಿನಿಯವರಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೊಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ” ಎಂದಳು.

“ಏಕೆ? ಏಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೋಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಆಳಿಯನು ನಮಗೇನೋ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ”.

ಈಗ ಮಾತ್ರ ಅನುಪಮೆಯು ಕತ್ತನ್ನು ಕೊಂಚ ಕೊಂಕಿಸಿ ಬಗ್ಗಿ ಕಾಲಿನ ಉಗುರಿನಿಂದ ನೆಲದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾ, “ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದಳು. ಅವಳ ತಾಯಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ. “ಏನು ಹೇಳಿದೆ” ಎಂದರು. ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಗೆ ಕೇಳಿಸಿತ್ತು. ಅವಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕು, “ನಾದಿನಿಯವರು ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

“ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?”

“ಇಲ್ಲ”.

“ಆಗದಿದ್ದರೆ?.....” ಎಂದು ಅನುಪಮೆಯ ತಾಯಿಯು ನಿರಾಶೆಯ ಮುಖಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಒಳಗೊಳಗೇ ಮುಗುಳುನಗುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಂದೆದ್ದು ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಆಕೆಯು ಹೊರಟುಹೋದಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು, “ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ” ಎಂದು ಅನುಪಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಳು.

ಅನುಪಮೆಯು ನೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಗಂಭೀರ ಮುಖಭಾವವದಿಂದ “ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ” ಎಂದಳು.

“ಏಕೆ”

“ ಕಂಡಕಂಡವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕತ್ತಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳೋದು ಮದುವೆ ಅಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸು ಕೂಡಿದ ಹೊರತು ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪು.”

ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಅನುಪಮೆಯ ಮುಖದಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಾ, “ ಕತ್ತಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳೋದು ಅಂತ ಯಾತಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ? ಹಾಗಾದರೆ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಯಾರಿಗೂ ಒಪ್ಪಿಸದಿದ್ದರೆ ಹುಡುಗಿಯೇ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಒಪ್ಪಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಹೌದು”.

“ ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮದುವೆಯೂ ತಪ್ಪು. ಮದುವೆಗೆ ಮುಂಚೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಹೋದರನ ಹೆಸರನ್ನು ಸಹ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ”.

“ ಎಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಹಾಗೇ ಇದ್ದಾರೇನು?”

ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಗೆ ಮತ್ತೂ ನಗುಬಂತು. “ನಿನಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಮನಒಲಿದವನು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಾನೇನು?”

ಅನುಪಮೆಯು ತನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಈ ಹಾಸ್ಯದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ವ್ಯಂಗ್ಯೋಕ್ತಿಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಗಂಭೀರವಾಡಿಕೊಂಡು, “ಅತ್ತಿಗೆ, ತವಾಸೆ

ಏಕೆಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ಇದು ತಮಾಷೆಮಾಡುವ ಸಮಯವೆ?” ಎಂದಳು.

“ಏಕೆ? ಏನಾಯಿತು?”

“ಏನಾಯಿತು?-ಹಾಗಾದರೆ ಕೇಳಿ—”. ತನ್ನ ಪತಿಯ ವಧೆಯು ತನ್ನ ಮುಂದೆಯೇ ಆಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅನುಪಮೆಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಕತಲೂಖಾನನ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಮಲಾ ಮತ್ತು ಪೀರೇಂದ್ರಸಿಂಹರ ವಧೆಯ ದೃಶ್ಯವು ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ನಿಂತಂತಾಯಿತು. ಅನುಪಮೆಯು ಯೋಚಿಸಿದಳು, “ಅವರು ಫೇಗೆಮಾಡಿವರೋ ಹಾಗೆ ನಾನೂ ಮಾಡಲಾರೆನೇ?—ಸತಿಯು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು. ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅನೈಸರ್ಗಿಕವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊಳೆಯತೊಡಗಿದವು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವಳು ತನ್ನ ಸೆರಗನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡಳು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದಳು. ನಿಮಿಷಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಅನುಪಮೆಯು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂಚದ ಕಾಲನ್ನು ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು, ಮೇಲೆನೋಡುತ್ತಾ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಿರಚುತ್ತು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು, “ಪ್ರಭು, ಸ್ಲಾಮಿ, ಪ್ರಾಣನಾಥ ಪ್ರಪಂಚದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಇಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನೇ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣನಾಥ. ಪ್ರಭು. ನೀನು ನನ್ನ ವನು. ನಾನು ನಿನ್ನ ವಳು! ಇದು ಮಂಚದ ಕಾಲಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಚರಣಯುಗಳಗಳು. ನಾನು ಧರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೊರತು

ಯಾರೂ ನನ್ನ ಸ್ವರ್ಶಕೂಡ ಮಾಡಲಾರರು. ಪ್ರಾಣವಿರುವಾಗಲೇ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯ. ತಾಯೀ..... ಜಗಜ್ಜನನೀ!.....” ಎಂದು.

ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು ಕಿರುಚುತ್ತಾ ಹೊರಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋದಳು. “ಅಯ್ಯೋ ನೋಡಿ! ಲಿಲ್ಲಿಗೆ ಏನಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ? ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ?” ನೋಡುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಗೃಹಿಣಿಯು ಓಡಿಬಂದರು. ಸೊಸೆಯ ಚೇತ್ತಾರವು ಹೊರಗಿನವರೆಗೂ ಮುಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. “ಏನಾಯಿತು? ಏನಾಯಿತು?” ಎಂದು ಜಗದ್ಬಂಧು ಬಾಬುವೂ ಅವರ ಮಗ ಚಂದ್ರಬಾಬುವೂ ಓಡಿಬಂದರು. ಯಜಮಾನ ಯಜಮಾನಿ, ಮಗ ಸೊಸೆ, ದಾಸದಾಸಿಯರಿಂದ ಆ ಕೊಠಡಿಯು ತುಂಬಿಹೋಯಿತು. ಅನುಪಮೆಯು ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿ ಮಂಚದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು. ಗೃಹಿಣಿಯು ಅಳಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದಳು. “ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ಅನುಗೆ ಏನಾಗಿದೆಯಪ್ಪಾ! ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ನೀರನ್ನು ತನ್ನಿ, ಗಾಳಿಬೀಸಿ—” ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಗುಲ್ಲೋಗುಲ್ಲನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಡಾವಣೆಯ ಆಜುಬಾಜಿನ ಅರ್ಥಜನವೆಲ್ಲಾ ಬಂದು ಸೇರಿದರು.

ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು, ಅನುಪಮೆಯು ನಿದಾನವಾಗಿ, “ನಾನೆಲ್ಲಿ ಸ್ಥೇನೆ” ಎಂದಳು. ಅವಳ ತಾಯಿಯು ಮುಖದಬಳಿ ಮುಖವಿಟ್ಟು ಸ್ನೇಹದಿಂದ, “ಏಕೆ ಮಗು? ನನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲಿದ್ದಿ ಯಮ್ಮಾ ನೀನು” ಎಂದರು. ಅನುಪಮೆಯು ಒಂದು ದೀರ್ಘಶ್ವಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ನಿದಾನವಾಗಿ, “ಓ! ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ?

ಎಲ್ಲೋ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸ್ವಪ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುತ್ತಾ, ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದ್ದಂತೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ” ಎಂದಳು. ಅವಳ ಕಪೋಲಗಳಮೇಲೆ ಹರಿದ ನೀರು ತೊಟ್ಟುತೊಟ್ಟಾಗಿ ಉದುರುತ್ತಿತ್ತು. ತಾಯಿಯು ಆ ನೀರನ್ನು ಒರೆಸುತ್ತಾ ಕಾತರಳಾಗಿ, “ಏಕೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಿ ಯಾ ಮಗು. ಯಾರ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ” ಎಂದರು.

ಅನುಪಮೆಯು ದೀರ್ಘಶ್ವಾಸವೆಳೆದುಕೊಂಡು ಸಮ್ಮನಾದಳು. ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು ಚಂದ್ರಬಾಬುವನ್ನು ಒಂದು ವಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕರೆದು, “ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹೊರಟುಹೋಗಲು ಹೇಳಿ ಬಿಡಿ. ಈಗೇನು ಭಯವಿಲ್ಲ. ಲಿಲ್ಲಿಯು ಸರಿವಾದಳು” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಎಲ್ಲರೂ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ರಾತ್ರಿ ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು ಅನುಪಮೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, “ಯಾರ ಜೊತೆಗೆ ಮದುವೆ ಯಾದರೆ ನಿನಗೆ ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತೆ” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಅನುಪಮೆಯು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಹೇಳಿದಳು, “ಸುಖ ದುಃಖವು ನನ್ನಭಾಗಕ್ಕೆ ಏನೂ ಅಲ್ಲ. ಅವನೇ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ” ಎಂದು.

“ಅದೇನೋ ಗೊತ್ತಾಯಿತು - ಅವರೆ ಅವನು ಯಾರು”

“ಸುರೇಶ! ಸುರೇಶನೇ ನನ್ನ — —”

“ಸುರೇಶ? ರಾಖಾಲ್ ಮಜುಂದಾರರ ಮಗ?”

“ಹೌದು ಅವನೇ!”

ರಾತ್ರಿಯೇ ಅನುಪಮೆಯ ತಾಯಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳು ತಿಳಿದುಹೋದವು. ಮಾರನೇ ದಿನವೇ ಆಕೆಯು ಮಜುಂ

ದಾರರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ಮಾತುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸುರೇಶನ ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಆಕೆಯು, “ನಿನ್ನ ಮಗನೊಡನೆ ನನ್ನ ಮಗಳ ಲಗ್ನವಾಗಲಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಸುರೇಶನ ತಾಯಿಯು ನಗುತ್ತಾ, “ಜಿನ್ನಾಯಿತು, ಸರಿ!” ಎಂದರು.

“ಸರಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ನೀನು ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕು.”

“ಆದರೆ ಸುರೇಶನನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕೇಳಬರುತ್ತೇನೆ. ಅವನು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಒಪ್ಪಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಅವನ ತಂದೆಯವರೇನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.”

ಸುರೇಶನು ಈಗ ಬಿ. ಎ. ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದು ನಿಮಿಷವು ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷನಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ತಾಯಿಯು ಮದುವೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಅವನು ಕೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದರು, “ಸುರೇಶ, ಈಗ ನಿನಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಾದ ವಯಸ್ಸು” ಎಂದು.

ಸುರೇಶನು ಮುಖವೆತ್ತಿ “ಹೌದು ಆದೇನೋ ಸರಿಯೆ. ಆದರೆ ಈಗಲೇ ಏನು? ಓದುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಸರಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ತಾಯಿಯು ಕೊಂಚ ಅಪ್ರತಿಭಳಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು, “ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ! ಈಗಲೇ ಅಲ್ಲ ಪರೀಕ್ಷೆ ಆಗಲಿ. ಪರೀಕ್ಷೆ ಆದಮೇಲೆ ಮದುವೆ ಆದೀತು” ಎಂದು.

“ಎಲ್ಲಿ”

“ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೇ! ಜಗದ್ವಂಧುಬಾಬು ಅವರ ಮಗಳೊಡನೆ.”

“ಏನು ಚಂದು ತಂಗೀ ಜೊತೆಲೆ - ಲಿಲ್ಲೀಂತ ಕರಿತಾರಲ್ಲ.”

“ಲಿಲ್ಲಿ ಏಕೆ! ಅವಳ ಹೆಸರು ಅನುಪಮಾ”

ಸುರೇಶನು ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದ, “ಹೌದು ಅನುಪಮಾ! ಸುಡು ಆ ರೂಪಾನ. ನೋಡೋಕೆ ಅವ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ” ಎಂದು.

“ಅವಲಕ್ಷಣವೇನು? ನೋಡೋಕೆ ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ದ್ದಾಳೆ!”

“ನೋಡೋಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರಲೇಳು ಯಾರು ಬೇಡಾಂದರು? ಒಂದೇ ಊರಲ್ಲಿ ಮನೆ, ಅತ್ತೆ ಮನೆ. ನನಗೆ ಖಂಡಿತ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ.”

“ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಡಕೇನಿದೆ?”

“ಕೆಡಕಿನ ಮಾತು ಅತ್ತಲಾಗೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಅಮ್ಮಾನೀನು ಹೋಗು. ಇನ್ನೂ ಓದಬೇಕಾದ್ದು ಬಹಳ ಇದೆ.”

ಸುರೇಶನ ತಾಯಿಯು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು, “ಸುರೇಶನು ಒಂದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಕೆ ಯಾವ ತರಹದಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪೋದಿಲ್ಲ” ಎಂದರು.

“ಅದೇಕೆ?”

“ನನಗದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.”

ಅನುಪಮೆಯ ತಾಯಿಯು ಮಜುಂದಾರರ ಗೃಹಿಣಿಯ ಕೈಹಿಡಿದು ಕರುಣಾವ್ಯಂಜಕ ಭಾವದಿಂದ, “ಶಾಗಾಗಬಾರ

ದಮ್ಮಾ! ಈ ವಿವಾಹವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು” ಎಂದರು.

“ಹುಡುಗ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕು ಹೇಳು.”

“ನೀನು ಮಾತುಕೊಟ್ಟು ವಿನಃ ನಾನು ಬಿಡೋದೇ ಇಲ್ಲ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಇವತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿರು. ನಾಳೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ನೋಡೋಣ ಒಪ್ಪಿಸೋಕೆ ಸಾಧ್ಯ ವೇನೋ.”

ಅನುವಿನ ತಾಯಿಯು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಜಗದ್ವಂಥು ಬಾಬುವಿಗೆ ಹೇಳಿದರು, “ಅವರ ಸುರೇಶನೊಡನೆ ನನ್ನ ಅನು ಮದುವೆ ಆಗಲೇ ಬೇಕು. ಹೇಗಾದರೂ ಸರಿ. ಇದನ್ನು ಆಗುವಾಡಿ” ಎಂದು.

“ಅದೇಕೆ? ರಾಯಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಹೋಗಿದೆ. ಆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕೇನು?”

“ಕಾರಣವಿದೆ!”

“ಏನು?”

“ಇನ್ನೇನು ಇಲ್ಲ. ಸುರೇಶನಂಥ ಗುಣವಂತನಾದ ಮತ್ತು ರೂಪವಂತನಾದ ಹುಡುಗ ಸಹಜವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕೋದಿಲ್ಲ. ಆಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಇರೋಕೊಬ್ಬಕೇ ಒಬ್ಬ ಮಗಳು. ಅವಳನ್ನು ದೂರದ ಊರಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿ ಕೊಡಲಾರೆ. ಸುರೇಶನ ಜೊತೆಗಾದರೆ ಇರೋ ಊರಿನಲ್ಲೇ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಾಗ ನೋಡಬಹುದು.”

“ಆಗಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.”

“ಬರೀ ಪ್ರಯತ್ನವಲ್ಲ - ಹೇಗಾದರೂ ಸಂಲಗ್ನನಾದ
ಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತೆ.”

ಹೆಂಡತಿಯು ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಕುಣಿಸುವ ಲೀವಿಯನ್ನು
ನೋಡಿ ಜಗದ್ಭಂಧು ಬಾಬುವಿಗೆ ನಗು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು.

“ಖಂಡಿತ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದರು.

ಸಾಯಂಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಜಗದ್ಭಂಧು ಬಾಬುವು
ಮಜುಂದಾರರ ಮನೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು, ಹೆಂಡತಿ
ಯೊಡನೆ “ವಿನಾಹವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ
ದರು.

“ಏಕೆ? ಏನೇನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ನಡೀತು?”

“ಏನು ಮಾಡಲಿ ಹೇಳು? ಅವರು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ, ಹುಡು
ಗಿನ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಲವಂತದಿಂದ ತಳ್ಳಿಬಿಟ್ಟು
ಬರೋಕೆ ಸಾಧ್ಯವೆ?”

“ಏಕೆ ಒಪ್ಪೋಲ್ಲ.”

“ಒಂದೇ ಊರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆ ಆಗೋಕೆ ಇಷ್ಟೂ
ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ.”

ಅನುವಿನ ತಾಯಿಯು ಹಣೆ ಹಣೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು
“ನನ್ನ ದುರಾದೃಷ್ಟ” ಎಂದರು.

ಮರು ದಿವಸವೇ ಆಕೆಯು ಸುರೇಶನ ತಾಯಿಯ ಬಳಿ
ಹೋಗಿ, “ಅಮ್ಮಯ್ಯಾ, ವಿನಾಹವಾಗಲೇಬೇಕು” ಎಂದು
ಅಂಗಲಾಚಿದರು.

“ನನಗೇನೋ ಇಷ್ಟವಿದೆಯಮ್ಮ. ಆದರೆ ಹುಡುಗ
ಒಪ್ಪೋದಿಲ್ಲವಲ್ಲ.”

“ನಾನು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.”

ದುಡ್ಡಿನ ಲೋಭವು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡದು. ಸುರೇಶನ ತಾಯಿಯು ಈ ಮಾತನ್ನು ಅವನ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಅವರು ಸುರೇಶನನ್ನು ಕರೆದು, “ಸುರೇಶ ಈ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕು” ಎಂದರು.

“ಏಕೆ?”

“ಏಕೆಂದರೇನಾಗುತ್ತೆ. ಈ ವಿವಾಹದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟವಿದೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವಿಚಾರವಿದ್ದೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಜೊತೆಗೆ ಬೇರೊಂದು ಕಾರಣವೂ ಇದೆ.”

ಸುರೇಶನು ನೆಲವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, “ಇನ್ನೂ ಓದಬೇಕಾದ ಸಮಯ. ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ತೊಂದರೆಯಾದೀತು” ಎಂದನು.

“ಅದು ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ತೊಂದರೆ ಮಾಡಿಕೋ ಅಂತ ನಾನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿದಮೇಲೆಯೇ ಮದುವೆಯಾದರೆ ಆಯಿತು”.

“ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟ”

ಅನುವಿನ ತಾಯಿಯ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಪಾರವಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯು ಈ ಮಾತನ್ನು ಗಂಡನೊಡನೆ ಹೇಳಿದರು. ಅಲ್ಲದೇ ಮನೆಯ ದಾಸದಾಸಿಯರು, ನೌಕರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು.

ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು ಅನುಪಮೆಯನ್ನು ಕರೆದು, “ಕೇಳಿದೆಯಾ ಅನು. ನಿನ್ನ ವರನನ್ನೇ ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಯಿತು”.

ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಅನುಪಮೆಯು ಕೊಂಚ ಕೊಂಚ ಮುಸಿ ನಗುತ್ತಾ ನಾ ಚಿಕೆಯಿಂದ, “ನಾನು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೇ ಇದ್ದೆ” ಎಂದಳು.

“ಹೇಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳೇನಾದರೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವೇನು?”

“ಪ್ರೇಮವು ಅಂತರ್ಯಾಮಿ. ನಮ್ಮ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು”

“ಅನು, ನೀನೇ ಧನ್ಯೆ”!

ಅನುಪಮೆಯು ಹೊರಟು ಹೋದಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು ಮೆಲ್ಲಗೆ, “ಇಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇವಳ ಬಾಯಿಂದ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಾತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಮೈಯುರಿಯುತ್ತೆ. ‘ಮೂರು ಹೆತ್ತೋಳು ಆರು ಹೆತ್ತೋಳಿಗೆ ಮುಕ್ಕೋದನ್ನ ಕಲಿಸುತ್ತಾಳೆ’ ಎನ್ನುವ ಗಾದೆ ಹಾಗಾಯಿತು ಇವಳು ನನಗೆ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಕಲಿಸ ತೊಡಗಿರುವುದು” ಎಂದುಕೊಂಡಳು.

ದುರ್ಬಲನಾದ ವಸುವು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಧನ, ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಪರಲೋಕವನ್ನೈದಿದನು. ಅವನ ಇಷ್ಟತು ವರುಷದ ಏಕವಾತ್ರ ಪುತ್ರನಾದ ಲಲಿತಮೋಹನನು, ತಂದೆಯ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳು ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೊಡನೆ, “ಸರ್, ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಡೆದುಹಾಕಿಬಿಡಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

“ಏನು? ಏನು ಸಮಾಚಾರ?”

“ಬರೀ ಓದಿ ಬರಿಯೋಣವರಿಂದ ಏನಾಗುತ್ತೆ. ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ ಓದುಬರಹ ಕಲಿಯಬೇಕೋ ಅದು ನನ್ನ ಬಳಿ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ನನಗಾಗಿ ತುಂಬ ಓದಿಬರೆದು ಮರಣಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.”

ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮುಸಿನ ಗುತ್ತಾ, “ಹಾಗಾದರೆ ಯೋಚನೆಯೇನು? ಋಷಿಯಾಗಿ ಮಿಂದು, ತಿಂದು ಓಲ್ಲಾಡು” ಎಂದರು.

ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಲಲಿತಮೋಹನನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಒಂದುಕಡೆ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸು; ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದುಡ್ಡು. ಪಾಠ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟದ್ದೇ ತಡ, ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಜನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಹೊಂದಿಕೊಂಡರು. ಆಮೇಲೆ ಕ್ರಮೇಣ ತುಂಬಾಕು, ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು, ಭಂಗೀ, ಹೆಂಡ, ಸಾರಾಯಿ, ನೃತ್ಯಗೀತಾದಿಗಳು ಒಂದಾಗುತ್ತಲೂ ಒಂದು ಅವನ ಬೈಟಕ್ ಖಾನೆಯನ್ನು

ಶೋಭಿಸತೊಡಗಿದವು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ತಂದೆಯು ಸಂಪಾದಿಸಿ
ಟ್ಟಿದ್ದ ಹಣವು ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರಲು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಓಡುವ
ನೀರಿನ ಅಲೆಗಳಂತೆ ಕೈಬಿಟ್ಟೊಡತೊಡಗಿತು. ತಾಯಿಯು
ಆತ್ತು ಕಂದು ಒಹಳ ತಿಳಿಯಹೇಳಿದರು. ಬೇರೆಯವರಿಂದ
ತುಂಬ ಹೇಳಿಸಿಯಾಯಿತು. ಆದರೂ ಅವನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿ
ಕೊಂಡು ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, “ಅಮ್ಮ ನನಗೀಗ
ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡು” ಎಂದನು. ತಾಯಿಯು,
“ನನ್ನ ಬಳಿ ಒಂದು ಕೂಸೂ ಇಲ್ಲ” ಎಂದರು.

ಲಲಿತಪೋಹನನು ಇನ್ನೇನನ್ನೂ ಹೇಳದೆ ಒಂದುಕೊಡ
ಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಾಯಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಒಡೆದು
ಅದರಿಂದ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಡ
ಲನುವಾದ. ತಾಯಿಯು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತ ನೋಡುತ್ತಿ
ದ್ದರು. ಅಷ್ಟೇ! ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಆಕೆಯು ಮಗನಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪೆಟ್ಟಿ
ಗೆಯ ಬೀಗವಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, “ತಗೋಪ್ಪ ಕಬ್ಬಿಣದ
ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಬೀಗವಕ್ಕಿಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ರೂಪಾ
ಯಿಗಳಿವೆ. ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಖರ್ಚುಮಾಡಬಲ್ಲೆ. ನಾನಿ
ನ್ನೇನನ್ನೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಹೊರಟುಹೋದ
ಮೇಲೆ ನೀನು ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ನೋಡಲಿಂತ ದೇವರನ್ನು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದರು.

ಲಲಿತಪೋಹನನು ಎ ಸ್ಮ ಯ ದಿ ದ, “ ಎಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗುತ್ತಿ”ಎಂದ.

“ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿಗೆಹೋಗ ಬೇಕಾಗುತ್ತೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಸದ್ಗತಿ ಮಾತ್ರ ಸಿಕ್ಕೋಲ್ಲ ಅಂತ ಗೊತ್ತು. ಏನು ಮಾಡಲಿ ಹೇಳು. ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟ ಹಾಗಿದೆ”

“ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯಾ?”

“ಬೇರೆದಾರಿ ಇನ್ನೇನಿದೆ. ನಿನ್ನನ್ನ ಹೊತ್ತುಹತ್ತು ಸಾಕಿ ದ್ದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಸುಖವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಈಗ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಮನೇಲಿ ಪರಕೆ ಏಟು ತಿನ್ನೋಕಿಂತ ಯಮ ದೂತನ ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಬೀಳೋದು ಕೆಟ್ಟದ್ದೆ?”

ಲಲಿತವೋಹನನಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಮನೋವೃತ್ತಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆಕೆಯು ಸುಳ್ಳುಪಳ್ಳುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಜಗ್ಗೋದಿಲ್ಲಾಂತಲೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅವನು ಅಳತೊಡಗಿದ. ಮತ್ತು ಅವಳ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, “ಅಮ್ಮಾ ಈ ಸಲ—ಇದೊಂದು ಸಲ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಡು. ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲೂ ಹೋಗಬೇಡ. ಇಲ್ಲೇ ಇರು” ಎಂದ.

ತಾಯಿಯು, “ಹೀಗೆಂದಾದರೂ ಆಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇಷ್ಟೆ. ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರುಗಳೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಾರು?” ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು.

“ಅಮ್ಮಾ ನನಗೆ ಯಾರೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ — ಮಡ್ಡು, ಕಾಸು, ಸ್ನೇಹಿತರು ಯಾರೂ ಬೇಡ. ನೀನೊಬ್ಬಳು ಮಾತ್ರ ಇರು.”

“ನಿನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಏನು?”

“ನಾನಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟಮಗನೇನಮ್ಮಾ? ಯಾವಾಗಲಾ ವರೂ ನಾನು ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಲಾರದಂತಹ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆಯೇ? ನೀನು ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೈಯತ್ತಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒಂದು ಕಾಸನ್ನೂ ನಾನು ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ.”

“ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಿನಗೆ ಒಂದು ಕಾಸನ್ನೂ ಕೊಡೋಕೆ ನಾನು ಇಷ್ಟಪಡೋದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನೀನು ಎಷ್ಟು ದುಡ್ಡನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿದ್ದೀಯೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧವಷ್ಟನ್ನೂ ನೀನು ನಿನ್ನ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಪಾದಿಸಲಾರೆ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ನೀನೇನನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಡವಮ್ಮಾ.”

ತಾಯಿಯ ಹೃದಯವು ಕೋಮಲವಾದದ್ದು. “ನಿನ್ನಿಂದ ಅಷ್ಟು ಸಹಿಸೋಕೆ ಆಗೋಲ್ಲ. ನನಗೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡೋಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಸಬಹುದಲ್ಲ.”

“ಸಂತೋಷದಿಂದ.”

“ಸರಿ ಹಾಗಾದರೆ.”

ಒಂದೆರಡು ದಿನದಲ್ಲೇ ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತರುಗಳು ಜಾರಲು ಮೊದಲುಮಾಡಿದರು. ಲಲಿತಮೋಹನನು ಒಂದಿಬ್ಬರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆಯಲು ಹೋದ. “ನಾಳೆ ಒರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದೂ

ಬೃನ್ಹನೂ, “ಇವತ್ತು ಕೆಲಸವಿದೆ” ಎಂದಿನ್ನೂ ಬೃನ್ಹನೂ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಯಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಈಗ ಅವನು ಒಬ್ಬಂಟಿಗ. ಒಬ್ಬನೇ ಕುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಒಬ್ಬನೇ ಆಲೆದಾಡುತ್ತಾನೆ. ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ, “ಇನ್ನು ಸಾರಾಯಿ ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಕಾಲ ಹೇಗೆ ಕಳೆಯಲಿ” ಎಂದು. ಒಬ್ಬನೇ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇರಲಾರದೇ ಹೋದ. ಒಂದು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ರಸ್ತೆಯು ಜಗದ್ವಂದು ಬಾಬುವಿನ ತೋಟದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಿರ್ಜನವಾದಾಗ, ಸಾರಾಯಿ ಕುಡಿದು ಮತ್ತನಾದಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕರೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಕುಡುಕನಾದಂದಿಸಿಂದ ಊರಿನಪಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅವಮಾನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದುದರಿಂದ ಯಾರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲೂ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನೇ ಸಾರಾಯಿ ಕುಡಿದು ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಆಲೆದಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಿದ್ದ.

ಅವನಿಗಿನ್ನೂಂದು ಜೊತೆ ಸಿಕ್ಕಿತು — ಅನುಪಮೆಯದು. ಹೀಗೆಯೇ ಆ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಓದಾಡುತ್ತಿರಲು ತನ್ನಂತೆಯೇ ತೋಟದೊಳಗೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅನುಪಮೆಯನ್ನು ಅವನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಳೆಯತನದಿಂದಲೂ ಅವನು ಅನುಪಮೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಇಂದು ಅವಳನ್ನು ಒಂದು ಹೊಸ ಭಾವನೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.

ಜಗದ್ವಂಧು ಬಾಬುವಿನ ತೋಟದ ಗೋಡೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವು ಮುರಿದು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರದ ಬಳಿ

ನಿಂತು ಅವನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ—ಅನುಪಮೆಯು ತೋಟದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಅಲೆದಾಡುವಳು. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮೂ ಕಟ್ಟುವಳು. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಮೂವಾರಿಸುವಳು. ಸರೋವರದ ತಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟು ಚೆಲ್ಲಾಟವಾಡುವಳು. ಇವನ್ನು ನೋಡಲು ಅವನಿಗೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟ—ಕೆವಲವ ಅವಳ ಕೂದಲು, ಅವಳ ದೇಹ, ಅತಿಯಾಗಿ ಹೊಲಿಸಿ ಚಿಂದಿ, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅವಳ ಚುರುಕೆಯ ಮಧುಮಾನ. ಮತ್ತೆ ನಾವೆ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಅವಳು ಕಮಲ ಪುಷ್ಪದಂತೆ ಕಾಣುವಳು. ಅನುಪಮೆಯನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಈಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತಿರುವುದೇ ಪ್ರಸಂಜದಲ್ಲಿ ಲಗಗೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದ. ನಿದ್ರೆ ಬರುವವರೆಗೂ ಅವನಿಗೆ ಅನುಪಮೆಯ ಮುಖವಾಡವು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅನುಪಮೆಯ ಅನಿಂದ್ರ ಸೌಂದರ್ಯಯುತ ಮುಖಮಂಡಲವು ಅವನ ಹೃದಯದ ಕವಾಟವನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆಯೇ ಕೆಲವುದಿನಗಳು ಕಳೆದುಹೋದವು. ಜಗದ್ವಂಧು ಬಾಬುವಿನ ತೋಟದ ಮುಂದೆ ಗೋಡೆಯ ಹತ್ತಿರ ಸಂಜೆಯಾದ ಒಡನೆಯೇ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ನಿತ್ಯಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಈಗ ಅವನೇನು ಇನ್ನೂ ಮಗುವಲ್ಲ. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು—ತಾನು ಅನುಪಮೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆಂದೂ—ಆದರೂ ಇಂತಹ ಪ್ರೀತಿ

ಯಿಂದ ಯಾವ ಲಾಭವೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು. ತಾನು ಕುಡುಕ ನೆಂದೂ, ಅಯೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಮೂರ್ಖನೆಂದೂ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತುಚ್ಛ ಜೀವಿಯೆಂದೂ ಅನುಸಮೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನು ತಾನೆಂದೆಂದಿಗೂ ಆಗಲಾರನೆಂದೂ, ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರೂ ಅನುಸಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಅಸಂಭವವೆಂದೂ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ರೀತಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದೇನು ಲಾಭ? ನಾಳೆಂದ ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಬರದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾದೊಡನೆಯೇ ನಾರಾಯಿ ಕುಡಿದು ಆ ಮುಂದಿಗೋಡಿಯಮೇಲೆ ಬಂದು ಕೂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷ. ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಪ್ರೇಮಮಾಡಿದರೆ ಅವಳೂ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರೇಮಮಾಡುವಳೋ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಏಕೆ ಮಾಡಲಾರಳು?ಹೌದು ! ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ನಿದರ್ಶನ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಜ.

*

*

*

ಒಂದು ದಿನ ಲಲಿತಮೋಹನನು ಗೋಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ಅವನ ಕಡೆ ಚಂದ್ರಬಾಬುವಿನ ದೃಷ್ಟಿ ಬಿತ್ತು. ಚಂದ್ರಬಾಬುವು ಕಾವಲುಗಾರನನ್ನು ಕೂಗಿ, “ಹಿಡಿ ಅವನನ್ನ.....” ಎಂದ. ಕಾವಲುಗಾರನಿಗೆ ಯಾರನ್ನ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಮೊದಲು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಲಲಿತಮೋಹನನನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಸಲಾಮು ಮಾಡಿ

ಕೊಂಚ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ನಿಂತುಬಿಟ್ಟ. ಚಂದ್ರಬಾಬುವು ಮತ್ತೆ ಕಿರಚಿ ಹೇಳಿದ, “ಅವನನ್ನ ತಾಣೆಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಡೆ” ಎಂದು. ಕಾವಲುಗಾರನು ಬಂಗಾಳೀ ಮಿಶ್ರ ಹಿಂದಿ ಯಲ್ಲಿ, “ಹಾಮಿ ನೇಹಿ ಪಾರಬೆ ಬಾಬು” (ನನ್ನಿಂದ ಆಗದು ಸ್ವಾಮಿ) ಎಂದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಲಲಿತನೋಹನನು ಗೋಡೆ ಯಿಂದಿಳಿದು ಹೊರಟುಹೋದ. ಅವನು ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಚಂದ್ರಬಾಬುವು, “ಅವನನ್ನೇಕೆ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಕಾವಲುಗಾರನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬ ಮಾಲಿಗೆ ಲಲಿತನ ವಿಷಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು, “ಈ ಉಂಡಾಡು ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಲಲಿತನನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ಎಲ್ಲಿದೆ. ಇವನಂತಹ ನಾಲ್ಕು ಜನರನ್ನ ಒಂದೇ ಏಟಿಗೆ ಕೆಡವಿಯಾನು” ಎಂದ. ಕಾವಲುಗಾರನು ಇಲ್ಲವೆನ್ನಲಿಲ್ಲ. “ಸ್ವಾಮಿ ನಾನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಜೀವಕೊಡಲು ಅಲ್ಲ” ಎಂದನು.

ಚಂದ್ರಬಾಬುವು ಸುಮ್ಮನೇ ಬಿಡುವಂತಹವನಲ್ಲ. ಲಲಿತನೋಹನನಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಬಹಳ ಕಿಚ್ಚಿತ್ತು. ಈಗ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಅನಧಿಕಾರ ಪ್ರವೇಶವೇ ಮೊದಲಾದ ಇನ್ನೂ ಏನೇನೋ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಹೊರಿಸಿ ದಾವಾ ದಾಖಲೆ ಮಾಡಿದ. ಜಗದ್ಬಂಧು ಬಾಬುವು ಮತ್ತು ಅವರ ಸತ್ತಿ ಯವರು ಈ ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಡವೆಂದರು. ಆದರೆ ಚಂದ್ರನಾಥ ಬಾಬುವು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ದುರ್ಮತಿ ಪೀಡಿತಳಾದ ಅನುಸಮೆಯು ಬಹಳ ಹಟತೊಟ್ಟಳು—

ಈ ಪಾಪಿಗೆ ಸಜಾ ಆದ ಹೊರತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಯಾವತರಹದ ಶಾಂತಿಯೂ ದೊರೆಯದು ಎಂದು.

ಇನ್ನೆಷ್ಟೆ ಕ್ಷಮೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅನುಪಮೆಯ ಹೇಳಿಕೆ ಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಅನುಪಮೆಯು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಲಲಿತಮೋಹನನ ತಾಯಿಯು ಬಹಳ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚುಮಾಡಿದರೂ ಅವನನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಉಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಲಲಿತಮೋಹನನಿಗೆ ಮೂರು ವರುಷದ ಕಠಿಣ ಸಜವಾ ಯಿತು.

*

*

*

ಬಿ. ಎ. ರಿಸಲ್ಟ್ ಬಂತು. ಸುರೇಶನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮೊದಲನೆಯವನು. ಊರಿನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅವನ ಪ್ರಸಂಸೆಯೇ! ಅನುಪಮೆಯ ತಾಯಿಗೆ ಆನಂದದ ಎಲ್ಲೆ ಮೀರಿತ್ತು. ಆಕೆಯು ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸುರೇಶನ ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, “ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನಷ್ಟೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನೋಡು ನನ್ನ ಮಗಳ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಸುರೇಶನ ತಾಯಿಯು ನಗುತ್ತಾ “ಅದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಇದೇನೆ” ಎಂದರು.

“ಮದುವೆಯಾಗಿ ಬಿಡಲಿ. ಆಗ ನಿನ್ನ ಮಗ ರಾಜನಾಗ ದಿದ್ದರೆ ಕೇಳು. ಅನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಒಬ್ಬ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯನು ಇವಳು ರಾಣಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆಂದೂ ಇವಳಷ್ಟು ಸುಖವಾಗಿ ಯಾರೂ ಇರಲಾರರೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದ.”

“ಯಾರು ಹೇಳಿದ್ದರು?”

“ಒಬ್ಬ ಸನ್ಯಾಸಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯನು”

“ಹಾಗಾದರೆ ವೊದಲೇ ನಿನ್ನ ಅಳಿಯನಿಗೊಂದು ಮನೆ ಯನ್ನು ಕೊಂಡುಕೋ”

“ಏಕಾಗಬಾರದು ? ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಆಗಲಿ. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಚಂದ್ರನನ್ನು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಗನೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಅನೂಗೆ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವಾಗಿ ತಂದೆಯ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಬರಲೇ ಬೇಕು. ನಾನು ಬದು ಕಿದ್ದರಂತೂ ಪಡೆದೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ.”

“ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ರಾಜರಾಣಿಯ ರಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿ ಮೆರೆಯಲಿ. ನಾವು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಸಾಯೋಣ.”

ಎರಡು ದಿನವಾದಮೇಲೆ ರಾಖಾಲ ಮಜೂಂದಾರರು ಮಗನನ್ನು ಕರೆದು, “ಈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮದುವೆಗೆ ದಿನ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ” ಎಂದರು.

“ಈಗಲೇ ಮದುವೆಯಾಗಲು ನನಗೆ ಕೊಂಚವೂ ಇಷ್ಟ ವಿಲ್ಲ.”

“ಏತಕ್ಕೆ ?”

“ನನಗೆ ಗಿಲ್ ಕೃಷ್ಣ ಸ್ಕಾಲರ್ ಷಿಪ್ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಇಷ್ಟ ಪಟ್ಟರೆ ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಹೋಗಿ ಓದಬಹುದು.”

“ನೀನು ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯಾ ?”

“ಇಷ್ಟವೇನೋ ಇದೆ”

“ಓದಿ, ಓದಿ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದೆಂದಾದರೂ ಆಡೀಯೆ. ಜೋಕೆ.”

“ಖರ್ಚು ಇಲ್ಲದೆ ಸುಸಮಯ ಒದಗಿರುವಾಗ ದೋಷ ವೇನಿದೆ ಇದರಲ್ಲಿ?”

ರಾಖಾಲಬಾಬುವು ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಕೆಂಪೇರಿ, “ಏ! ನಾಸ್ತಿಕ ಶಿಖಾಮಣಿ! ಇದರಲ್ಲಿ ದೋಷವೇನಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೀಯಾ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ವಿಷ ಸಿಕ್ಕರೆ ಅದನ್ನ ಕುಡಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇನು?” ಎಂದರು.

“ಆ ಮಾತಿಗೂ ಈ ಮಾತಿಗೂ ಬಹಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ.”

“ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು? ಒಂದು ಕಡೆ ಜಾತಿಬಿಟ್ಟು ಮೈಜ್ಞಾನಾಗೋದು. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ವಿಷ ತೋಗೊಳ್ಳೋದು. ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೇನು? ಕೂದಲೆಳೆಯಷ್ಟೂ ಹೊಂದಲಿಲ್ಲವೇನು?”

ಸುರೇಶನು ಮತ್ತೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದಂತಹ ಪ್ರತಿವಾದವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅವನು ಹೊರಟು ಹೋದಮೇಲೆ ರಾಖಾಲ ಬಾಬುವು ನಗುತ್ತಾ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ, “ಹುಡುಗ, ನಾಲ್ಕಾರು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅಕ್ಷರ ಕಲಿತಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಂತನರೊಡನೆ ವಾದಿಸೋಕೆ ತಯಾರಿದ್ದಾನೆ—ಅಲ್ಲಾ, ಎಂತಹ ಮಾತನ್ನು ತಿಳಿಯ ಹೇಳಿದೆ— ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ವಿಷ ಸಿಕ್ಕರೆ ಅದನ್ನ ಕುಡಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಹುಡುಗನ ಬಾಯಿಂದ ಒಂದು ಮಾತೂ ಸಹ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಮೀರಿಸಲಾರದ ಯುಕ್ತಿಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ಯಾರು ಮೀರಿಸಿಯಾರು?” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

ವಿನಾಹದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲವೂ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು ಅನುಪಮೆಯೊಡನೆ ಹೇಳಿದಳು, “ನಿನ್ನ

ಗಂಡನಿಗೆ ಸಮನಾದ ಹೆಸರುಳ್ಳವನು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು.

ಅನುಸಮೆಯು ಮಂದಸ್ಥಿತ ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ, “ಯಾರಿಗೆ ಸತೀ ಸಾಧ್ವಿಯೆನಿಸಿದ ಹೆಂಡತಿಯಿರುತ್ತಾಳೋ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಸಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ಸುಖದ ಬಾಗಿಲುಗಳೂ ತೆರೆದೇ ಇರುತ್ತವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

“ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಮದುವೆಯನ್ನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಲಿಲ್ಲೀ!”

“ನಮ್ಮಗಳ ಮದುವೆಯು ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಆಗಿಹೋಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಚಕ್ಕದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಾದರೂ ಒಳಗೊಳಗೇ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಹೃದಯಗಳ ಪೂರ್ಣ ಮಿಲನವು ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಆಗಿಹೋಗಿದೆ.”

ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು ಕೊಂಚ ನಕ್ಕಳು. ತುಟಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಚ ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದು, ಕೊಂಚ ತಡೆದು ಆಮೇಲೆ “ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತ ಕೂಡಬೇಡ. ನನಗಾಗಲೇ ಅರ್ಥ ಮುಪ್ಪಿನ ವಯಸ್ಸು—ಹೇಳೋಕೆ ಹಾಗಿರಲಿ ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳೋಕೆ ನನಗೇ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತೆ. ನೀನು ಎಲ್ಲಾ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಂತೆ ಆಡುತ್ತಿ. ಹೀಗೆ ಮಾಡೋದರಿಂದ ಜನರು ಹುಚ್ಚಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ” ಎಂದಳು.

“ನನಗೆ ಪ್ರೇಮದ ಹುಚ್ಚು!”

ಇಂದು ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಪಂಚಮಿ. ಅನುಸಮೆಯ
ವಿನಾಯೋತ್ಸವದ ಸಲುವಾಗಿ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ವೈಭವವು
ತುಂಬಿದೆ. ಜಗದ್ವಂಧು ಬಾಬುವಿನ ಮನೆಯು ಇಂದು
ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿದೆ.

ಒಂದು ಕಡೆ ಊಟ ಉಪಚಾರದ ವೈಶಾಖ್ಯ
ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಸಂಗೀತದ ಇಂಪು. ಸಂಜೆಯು ಸಮೀ
ಪಿಸಿದ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಗಲಾಟೆಯು ಹುಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿತು.
ಗೋಧೂಳಿ ಸಮಯವಾದ ಮೇಲೆ ಮದುವೆ. ವರನು
ಬರುತ್ತಿರಬಹುದು ! ಎಲ್ಲರೂ ಉತ್ಸಾಹ ಆತುರಗಳಿಂದ
ಕಾದಿದ್ದಾರೆ — ಆದರೆ ವರನೆಲ್ಲಿ? ರಾಯಾಲಬಾಬು ಅವರ
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಜೆಗೆ ಮುಂಚೆಯಿಂದ, 'ಸುರೇಶನೆಲ್ಲಿ ಹೋ
ದ? ಇಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ, ಅಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ; ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿ
ನೋಡಿ' ಎಂದು ಬಹಳ ಗಲಭೆ ಎದ್ದಿತು. ಆದರೂ ಸುರೇ
ಶನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗவில்லை. ಕೆಟ್ಟ
ಸಮಾಚಾರಗಳು ಹರಡಲು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಹಿಡಿಯುವು
ದಿಲ್ಲ; — ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹಾರಿಬಂದು ಜಗದ್ವಂಧು ಬಾಬುವು
ಅವರ ಮನೆ ಮುಟ್ಟಿತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವರೆಲ್ಲರೂ ಸೂಂ
ಟದಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು. ಆ, ಏಕೆ
ಹೀಗಾಯಿತು?

ಎಂಟು ಘಂಟೆಗೆ ಮುಹೂರ್ತ. ಆದರೆ ಆಗ ಒಂಬತ್ತು
ಬಾರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲೂ ವರನ ಪತ್ತೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಜಗದ್ವಂಧು
ಬಾಬುವು ತಲೆಕೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದಿಲ್ಲಿಗೆ

ಓಡಲು ವೊದಲು ಮಾಡಿದರು. ಅನುಪಮೆಯ ತಾಯಿಯು ಅಳುತ್ತಾ ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, “ ಈಗೇನು ಮಾಡೋದೋಂದ್ರೆ” ಎಂದರು. ಜಗದ್ವಂಧು ಬಾಬುವು ಆಗಲೇ ಆರ್ಥ ಹುಚ್ಚುಗಿದ್ದರು. ಕಿರಿಚಿದರು, “ ಮಾಡೋದು ನನ್ನ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು—ಇನ್ನೇನು ಮಾಡೋದು. ಈ ಅಭಾಗಿ ನಿ ಹುಡುಗನಾಗಿ ಮುದಿತನದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಾನಹೋಯಿತು. ಮರ್ಯಾದೆ ಹೋಯಿತು; ಜಾತಿಹೋಯಿತು; ನನ್ನದೆಲ್ಲಾ ಹೋಯಿತು. ಈಗ ಜಾತಿಬಾಹಿರನಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಕೆ ನನ್ನ ಮುದಿತನದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಲಗ್ನ ಪಾದೆ. ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಇವತ್ತು ಈ ಅಸಮಾನವಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆಂದೇ, ‘ ಸ್ತ್ರೀ ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಳಯಾಂತಕಃ ’ ಎಂದು. ನಿನ್ನ ಮಾತಿಗೊಳಗಾಗಿ ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಾನೇ ಕಲ್ಲೆಳೆದುಕೊಂಡೆ. ಹೋಗು, ನಿನ್ನ ಮಗಳೊಡನೆ ನನ್ನೆದಿಂಬಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋಗು” ಎಂದು.

ಅಯ್ಯೋ ವಾಸ ! ಅನುಪಮೆಯ ತಾಯಿಯ ದುಃಖದ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲು ನಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ಆಸತ್ತು. ಅನುಪಮೆಗೆ ಸಲಸಲಕ್ಕೂ ಮೂರ್ಛೆ ಬರುತ್ತಿದೆ.

ರಾತ್ರಿಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಹನ್ನೊಂದು, ಹನ್ನೆರಡು ಹೀಗೆಯೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಂದು, ಎರಡು ಕೂಡ ಬಡಿದುಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಸುರೇಶನ ಸತ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ.

ಸುರೇಶನು ಸಿಕ್ಕಲಿ ಸಿಕ್ಕದಿರಲಿ ಅನುಪಮೆಯ ಮದುವೆಯಂತೂ ಆಗಲೇ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಮದುವೆ

ಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಜಗದ್ವಂಧು ಬಾಬು ಅವರ ಜಾತಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ರಾತ್ರಿ ಮೂರು ಘಂಟೆಯ ಸಮಯ. ಬಡಾವಣೆಯ ಐದು ಪಂಚಾಯತಿದಾರರು—ಜಗದ್ವಂಧು ಬಾಬು ಅವರ ಹಿತ ಬಯಸುವ ಮಿತ್ರರು—ಸೇರಿ ಗೂರಲು ರೋಗದಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದ ಐವತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನ ಮುದುಕ ರಾಮದುಲಾಲದತ್ತನನ್ನು ಕರೆತಂದು ವರನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಯಾವಾಗ ಅನುಪಮೆಯು ತನ್ನ ಜೀವಿತವೇ ನಷ್ಟವಾಗುವ ಈ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿದಳೋ ಆಗ ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದಿದ್ದವಳು, ತಾಯಿಯ ಕಾಲುಗಳಮೇಲೆ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಾ, “ಅಯ್ಯೋ, ಅಮ್ಮಾ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ಈ ರೀತಿ ನನ್ನ ಕತ್ತನ್ನು ಕೊಯ್ಯಬೇಡ. ಈ ಮದುವೆ ನಡೆದಲ್ಲಿ ನಾನು ಖಂಡಿತ ಪ್ರಾಣಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ತಾಯಿಯು ಅಳುತ್ತಾ, “ನಾನೇನು ಮಾಡಲಮ್ಮಾ” ಎಂದರು. ಬಾಯಿಂದ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಹೇಳಲಿ. ಆದರೆ ಹುಡುಗಿಯ ದುಃಖ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಗ್ಲಾನಿಯಿಂದ ಆಕೆಯ ಹೃದಯವು ಉರಿದು ಬೇಯಲು ಮೊದಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಅಳುತ್ತಾ, ಕುದಿಯುತ್ತಾ ಪುನಃ ಆಕೆಯು ಪತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. “ಕೇಳುತ್ತೀರಾ ಈಗಲಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚನೆಮಾಡಿ—ಸರಿಣಾಮವೇನಾದೀತು— ಈ ಮದುವೆಯಾದದ್ದೇ ಆದರೆ ನನ್ನ ಹುಡುಗಿಯು ವಿಷನುಂಗಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವಳು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಜಗದ್ವಂಧು ಬಾಬುವು

ಯಾವ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಕೊಡದೆ, ಸೀದಾ ಅನುಪಮೆಯ ಬಳಿ ಸಾರಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ, “ಏಳು ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಿದೆ” ಎಂದರು.

“ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಿ ಅಪ್ಪಾ ?”

“ಈಗಲೇ ಕನ್ಯಾದಾನವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ”

ಅನುಪಮೆಯು ರೋದಿಸತೊಡಗಿದಳು. “ಅಪ್ಪಾ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡು - ಇಲ್ಲವೇ ವಿಷ ನುಂಗಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ”.

“ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದರೆ ನಾಳೆ ನುಂಗುವಿಯಂತೆ. ಇವತ್ತು ನಿನ್ನ ವಿವಾಹವಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಜಾತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಆಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಮಾಡು—ವಿಷ ನುಂಗು, ಇಲ್ಲವೇ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳು, ನಾನೊಂದಕ್ಕೂ ಅಡ್ಡಿ ಬರೋದಿಲ್ಲ”.

ಎಂತಹ ಕಠೋರವಾದ ನುಡಿಗಳಿವು. ಈಗ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅನುಪಮೆಯ ಹೃದಯವು ಕಂಪಿಸತೊಡಗಿತು. “ಅಪ್ಪಾ, ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು” ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿದಳು, ಬಹಳ ಅತ್ತು ಕರೆದು ಬೇಡಿದಳು. ಆದರೂ ಏನೂ ಸಫಲವಾಗಲಿಲ್ಲ. ದೃಢ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯ ಜಗದ್ಬಂಧು ಬಾಬುವು ರಾಮದುಲಾಲ ದತ್ತನೊಡನೆ ಅನುಪಮೆಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ಅದೇ ರಾತ್ರಿಯೇ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು.

ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದ ಪತ್ತೀವಿಹೀನನಾಗಿದ್ದ ವೃದ್ಧ ರಾಮದುಲಾಲನಿಗೆ ತನ್ನ ವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಎರಡು ಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯಲು ಕೊಂಚ ಭೂಮಿ

ಇಷ್ಟೇ ದತ್ತಮಹಾಶಯನ ಸಂಪತ್ತುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅವನು ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಮದುವೆಯಾದ ಮಾರನೇ ದಿನವೇ ಅವನು ಅನುಪಮೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಊಟ ಉಡಿಗೆ ಸಾಮಾನುಗಳು ಬಂದವು; ದಾಸ ದಾಸಿಯರು ಬಂದರು; ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಐದಾರು ದಿನಗಳು ಸುಖವಾಗಿ ಕಳೆದವು. ಮಾವನವರು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು - ಈಗ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಚಿಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಮದುವೆಯಾದದ್ದೇ ತಡ ಅವನ ಅದೃಷ್ಟ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಅನುಪಮೆಯ ವಿಚಾರ ಬೇರೆ. ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ದಿನ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಅವಳು ತವರು ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ಆಗ ಅವಳ ಚಹರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ದಾಸದಾಸಿಯರು ಸುಮ್ಮನೆ ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟರು.

ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತೇನೆಂದು ಅವಳು ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಈಗ ಅವಳು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸಾಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾಳೆ. ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ವೇಳೆ ಕಳೆದಮೇಲೆ, ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವಳು ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಎದ್ದು ಹಿಂದಿಲ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ತೋಟದ ಸರೋವರದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಅವಳು ಇಂದು ಸಾಯಲೇ ಬೇಕು - ಬರೀ ಬಾಯಿ ಮಾತಲ್ಲ; ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಸಾಯಲೇ ಬೇಕು. ಅನುಪಮೆಗೆ ಜ್ಞಾಪಕವಾಯಿತು - "ಹಿಂದೊಂದು ದಿನ ನಾನು ಸಾಯಲು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದಿದ್ದೆ. ಅದೂ ಬಹಳ ದಿನದ ಮಾತಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಗ ಸಾಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗ

ಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಆಗ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದ. ಅವನು ಇವತ್ತು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ? ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ? ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಪ್ರೇಮಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದಿಷ್ಟನ್ನು ಹೇಳಲು ಅವನು ಬಂದಿದ್ದ. ಅವನನ್ನು ಜೈಲಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿದ್ದು ಯಾರು? ಚಂದ್ರಬಾಬು. ಏತಕ್ಕೆ? ಅವನ ವಕ್ರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ನೋಡುವ ಜೈತನ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ; ಅವನು ಕುಡುಕನಾಗಿದ್ದ; ಅವನು ಅತಿಕ್ರಮ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ನಾನು ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಜೈಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆ” ಇವತ್ತು ಅವಳು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದಳು, “ಲಲಿತನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇಮಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೇ? ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೋ? ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಅವನನ್ನು ಜೈಲಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನನಗೇನು ಲಾಭ ಬಂತು. ನನ್ನ ಯಾವ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಸಿತು. ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಅವನು ಕಲ್ಲನ್ನು ಒಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಗಾಣ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೂ ಯಾವ ಯಾವ ನೀಚ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಇದರಿಂದ ಚಂದ್ರಬಾಬುವಿಗೆ ಕೊಂಚ ಲಾಭವಾಗಿದ್ದರೆ ಆಗಿರಬಹುದು. ನನಗೇನು ಲಾಭವಾಯಿತು? ಅವನಿಗೆ ಸಜ್ಜೆ ಆಗದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಇಂದು ಆನಂದದಿಂದ ಜಹಜಿನಲ್ಲಿ ವಿಲಾಯಿತಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಅವರನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದೆನೇ?”

ಅನುಪಮೆಯು ಅಲ್ಲೇ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಆಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮತ್ತೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿದಳು. ಮೊಣಕಾಲಿನ ವರೆಗೆ; ಎದೆಯವರೆಗೆ, ಕತ್ತಿನವರೆಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಪೂರ್ತಿ ನೀರಿನೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿದಳು. ಒಂದರ್ಧ ನಿಮಿಷ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಬಹಳ ನೀರು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹೋಯಿತು ಮತ್ತು ಅವಳು ಕೂಡಲೇ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಬಂದಳು. ಮತ್ತೆ ಮುಳುಗಿದಳು ಕೂಡಲೇ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಬಂದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಈಜು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಕೊಳವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಕಿ ದರೂ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಲು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳವು ಅವಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳು ಬಹಳ ಸಲ ಮುಳುಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಅದರಿಂದ ನೀರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸೇರಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಒಂದೇ ಸಲ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಾಯಲೇ ಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರೂ ಮುಳುಗಿದೊಡನೆಯೇ ಉಸಿರು ಕಟ್ಟುವುದೆಂದೂ ಮತ್ತೆ ಉಸಿರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಬರಬೇಕಾಗುವುದೆಂದೂ ಅವಳು ತಿಳಿದಳು. ಈ ರೀತಿ ಕೊಳದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಈಜಿ ಮುಳುಗಿ ನಾಡು ಬಿದ್ದೇಳು ವುದರಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದುಹೋಗಲು ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತು ಇತ್ತು. ಆಗ ಅವಳು ತನ್ನ ಬಹಳ ಆಯಾಸ ಹೊಂದಿದ ನಿರ್ಜೀವ ಸಮನಾದ ದೇಹವನ್ನು ಹೇಗೆಯೋ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಗಳ ಮೇಲೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಳು. “ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿ ಯಾಗವಲ್ಲದೇಕೆ, ಯಾವ ಕಾರಣ ಆಗವಲ್ಲದೇಕೆ, ಈ ರೀತಿ ಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದಲ್ಲ” ಎಂದು ಆಗ ಅವಳಿಗೆ ಕಂಡು

ಬಂತು. ಮೊದಲು ಅವಳು ವಿರಹ ವ್ಯಥೆಯಿಂದ ರುರೂರಿತಳಾಗಿ ದಿನಕ್ಕೆ ನೂರು ಬಾರಿ ಸಾಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವುದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ನಾಯಕ ನಾಯಕಿಯರ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇದೆಯೆಂದು ಅವಳು ತಿಳಿದಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಇಂದು ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣದೊಡನೆ ಬಲವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದರೂ ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತು ಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಅವಳು ತನ್ನ ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷ ವಿರಹ ವ್ಯಥೆಯಿದ್ದರೂ ಯಾವತ್ತಿಗೂ ಪ್ರಾಣಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು.

ಬೆಳಗಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅವಳು ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಶರೀರವು ಆದ್ಯಂತವಾಗಿ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. “ಇಷ್ಟು ಬೇಗಾಗಲೇ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬಂದೆಯಾ ಅನು” ಎಂದು ತಾಯಿಯು ಕೇಳಿದರು. ಅನುಪಮೆಯು ತಲೆಯಲ್ಲಾ ಡಿಸಿ, “ಹೂ” ಎಂದಳು.

ಇತ್ತೆಲ್ಲಾಗಿ ದತ್ತಮಹಾಶಯನು ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಶಾಶ್ವತವಾದ ರೂಂಡಾ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಮೊದ ಮೊದಲು ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅವಳು ನಿಗಾಗಬೇಕಾದ ಆದರ ಸತ್ಕಾರಗಳು ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಈಗ ಕ್ರಮೇಣ ಕಮ್ಮಿ ಆಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಮನೆಯವರಿಗಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಸೈರಣೆ ಇಲ್ಲ. ಚಂದ್ರಬಾಬುವು ಪ್ರತಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅವನನ್ನು ತಮಾಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾತು ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೂ ನೋಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಅವನನ್ನು ಲಾಂಛಿತನನ್ನಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನಿತನನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಇದಕ್ಕೊಂದು ಕಾರಣವೂ ಇತ್ತು. ಚಂದ್ರಬಾಬುವು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನ ಸ್ವಭಾವದವನು. ಅಲ್ಲದೆ ಜಗದ್ಭಂಧು ಬಾಬುವು, “ಅಳಿಯನಿಗೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ. ಆದ ರಿಂದ ಕೊಂಚ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಅನುಪಮೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಹತ್ತಿರ ಸಹ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತ್ತೆಯೂ ಕೂಡ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ರಾಮದುಲಾನನು ಮಾತ್ರ ದಿನಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಾನ, ಮರ್ಯಾದೆ, ದೊಡ್ಡ ಸ್ತಿಕ್ಕೆ, ಕಾನೂನು ಕಾಯಿದೆಗಳಿಗೆ ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಮನಸ್ಸು ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏನು ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದ. ಎರಡು ಹೊತ್ತೂ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಊಟ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ನಡೆಯುವುದೇ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದಿದ್ದ. ಆದರೆ ಸುಖಭೋಗಗಳ ದಿನಗಳು ಅವನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಾಕಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಡೆ ಜೀರ್ಣವಾದ ಶರೀರ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನಮಾಡಿ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವನ ದೇಹವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದ ಗೂರಲು ರೋಗವು ಎಳೆದಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರೋಗದ ಎಳೆದಾಟವು ಜೋರಿನಿಂದ ನಡೆದಿತ್ತು. ಜಗದ್ಭಂಧು ಬಾಬುವು ರೋಗವು ರಾಮದುಲಾಲನ ಪ್ರತಿ ಕೀಲು ರಕ್ತನಾಳದಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡರು. ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಆ ರೋಗಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನನ್ನು ಕಲಿಕತ್ತಿಗೆ

ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮೇಲೆ ಸತೀ ಸಾಧ್ವಿ ಅನುಪಮೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷವು ಪೂರ್ತಿಯಾಯಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ರಾಮದುಲಾಲನು ಪ್ರಸಂಚವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೆರಳಿದನು.

ಅನುಪಮೆಯು ಬಹಳ ಅತ್ತಳು. ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡನು ಸತ್ತರೆ ಹೆಂಗಸರು ಅಳಲೇಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ತಳು. ಆಮೇಲೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಒಡವೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದುಬಿಟ್ಟಳು. ತಾಯಿಯು ಅಳುತ್ತಾ “ಆಯ್ಯೋ, ನಿನ್ನ ಈ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡೋಕೆ ನನ್ನಿಂದ ಆಗೋಲ್ಲಲ್ಲೆ. ಇನ್ನೇನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹೋಗಲಿ ಕೈಗೆರಡು ಬಳೆಗಳನ್ನಾದರೂ ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡಿರು” ಎಂದರು.

“ಹಾಗೆಂದಿಗೂ ಆಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿಧವೆಯರು ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬಾರದು”

“ಆದರೆ ನೀನಿನ್ನೂ ಹಾಲು ಹಸುಳೆ”.

“ಆದರೇನು? ಹಿಂದೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ವಿಧವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಹುಡುಗಿ ಮುದುಕಿ ಎಂಬ ಭೇದವಿರುವುದಿಲ್ಲ”.

ತಾಯಿಯು ಈಗೇನು ಹೇಳಿಯಾರು? ಸುಮ್ಮನೆ ಅಳ ತೊಡಗಿದರು. ಅನುಪಮೆಯು ವಿಧವೆಯಾದುದರಿಂದ ಜನಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಶೋಕ ಒದಗಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತೇ ಇತ್ತು ಅವಳು ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಿಧವೆಯಾಗುವಳೆಂದು. “ಹೆಣದೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವಳು ಸಧವೆಯಾಗಿರುವಳೆ?” ಎಂದು ಯಾರೋ ಹೇಳಿದರು. ಅನುಪಮೆಯು ತಂದೆಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು; ತಾಯಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದಕಾರಣದಿಂದ ಯಾರಿಗೂ

ಹೊಸ ದುಃಖವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದು ಆಗ ಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಅದು ಮದುವೆಯಾದ ರಾತ್ರಿಯೇ ಆಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅನು ಪನೆಯು ಪತಿಯನ್ನು ಪ್ರೇಮ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ, ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ, ಗುರುತಿಸಿರಲಿಲ್ಲ, ಆದರೂ ಕೂಡ ಅವಳು ಕಠೋರ ವೈಧವ್ಯ ವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಳು. ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ನೀರನ್ನು ಸಹ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತು ಒಂದು ಹಿಡಿ ಅಕ್ಕಿ ಯನ್ನು ಬೇಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಏಕಾದಶಿ ದಿನ ನಿರ್ಜಲ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಂದು ಪೂರ್ಣಿಮೆ, ನಾಳೆ ಅನುವಾಸ್ಯೆ, ನಾಳಿದ್ದು ಶಿವರಾತ್ರಿ ಎಂದು ನೆವವಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ದಿನ ಏನನ್ನೂ ತಿನ್ನು ತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ, “ನನ್ನ ಇಹ ಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಸುಖ ನಷ್ಟವಾಯಿತು, ಪರಲೋಕ ಕ್ಯಾಗಿಯಾದರೂ ಮಾಡಲು ಕೊಂಚ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಿ.” ಎಂದು ಹೇಳುವಳು. ಆದರೆ ಅವಳು ಇಷ್ಟನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು? ಉಪವಾಸ ಮತ್ತು ನಿಯಮವಿಲ್ಲದ ಆಹಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ ಒಣಗಿ ಅರ್ಧವಾದಳು. ಅವಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ತಾಯಿಯು ಸತ್ತೇ ಹೋಗುವ ಳೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಸತ್ತು ಹೋದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರ ವೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಂದೆಯು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರಣ ದಿಂದ ಒಂದು ದಿನ ಅವರು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದು, “ಅನೂಗೆ ಮತ್ತೆ ಮದುವೆಮಾಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಗೃಹಿಣಿಯು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತಳಾಗಿ, “ಹೀಗೆಲ್ಲಾದರೂ ಆಗುತ್ತೆ? ಧರ್ಮ ಹೋಗುತ್ತೆ” ಎಂದರು.

“ಇಲ್ಲ, ನಾನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ, ಎರಡು ಸಲ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಧರ್ಮ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ ಅಂತ ತಿಳಿದಿದ್ದೀನಿ. ವಿವಾಹಕ್ಕೂ, ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಕೊಲ್ಲುವುದು ಧರ್ಮ ಹಾನಿಯಾಗುತ್ತೆ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಮಾಡಿ ಬಿಡಿ.”

ಆದರೆ ಅನುಸಮೆಯು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ತಲೆಯನ್ನು ಕೊಂಕಿಸಿ, “ಹೀಗೆಂದಿಗೂ ಆಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಧೃಢತೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಆಗ ಜಗದ್ಬಂಧು ಬಾಬುವು ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ಅನುಸಮೆಯನ್ನು ಕರೆದು, “ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯಮ್ಮ” ಎಂದರು.

“ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ಇಹಲೋಕ ಮತ್ತು ಪರಲೋಕ ಎರಡೂ ಹಾಳಾಗುತ್ತೆ”

“ಹಾಳೂ ಆಗಿಲ್ಲ, ಹಾಳಾಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಳಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಒಪ್ಪಿ ಬಿಡು. ಗುಣವಂತನಾದ ಗಂಡ ಸಿಕ್ಕರೆ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ”

“ಏಕೆ? ಒಬ್ಬಳೇ ಮಾಡಲಾರೆನೆ”

“ಇಲ್ಲ ಮಗು. ಮಾಡಲಾರೆ. ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಹಿಂದೂ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಾಡಲಾರರು. ಧರ್ಮದ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ ಒಂದು ಸಹಜವಾದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಆಸರೆ ಪಡೆಯುವ ಕಾಲ ಒದಗುತ್ತೆ. ಇಂಥಾದ್ದರಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಆಸರೆಯನ್ನು ಪತಿಯು ನಿನ್ನ ಮಹಾ ಗುಣಕೋಗು

ಪ್ರೇಮ ಯೋಗಿಷ

ಹೇಳು? ಅಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಈ ಕಠಿಣ ಸಜವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ?”

“ನನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಫಲ” ಎಂದು ಅನುಪಮೆಯು ಕೆಳಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು.

ಮತಾಂಧ ಹಿಂದುವಾದ ಜಗದ್ಬಂಧು ಬಾಬು ಅವರ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳು ಶೂಲಪ್ರಾಯವಾದುವು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು, “ಹೀಗೆಯೇ ಇದ್ದರೂ ನಿನಗಾಗಿ ಒಬ್ಬ ರಕ್ಷಕನು ಬೇಕು. ನಮ್ಮನಂತರ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವರು.”

“ಅಣ್ಣನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ”

“ದೇವರು ಹಾಗೆಂದೂ ಮಾಡದಿರಲಿ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನು ಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ? ಅವನು ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಗನಲ್ಲ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ”. ಅನುಪಮೆಯು “ಆಗ ವಿಷ ನುಂಗುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಮನದೊಳಗೇ ಅಂದುಕೊಂಡಳು. ತಂದೆಯವರು ಮತ್ತೆ ಹೇಳಲು ವೊದಲು ಮಾಡಿದರು. “ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಮಾತಿದೆ ಯಮ್ಮಾ. ಅನೂ, ತಂದೆಯಾಗಿಯೂ ಆ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವುದು ಮುನಿ ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ

ಮಾತು. ಅನುಪಮೆಯು ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು, “ಜಾತಿಯು ಹೊರಟು ಹೋದೀತು?” ಎಂದಳು.

“ಇಲ್ಲಮ್ಮ ಜಾತಿ ಹೋಗೋಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕಾಲ ಮುಗಿಯುತ್ತಾ ಬಂತು. ಈಗಿನ್ನೂ ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ.”

ಅನುಪಮೆಯು ತಲೆಯಲ್ಲಾ ಡಿಸಿದಳು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ, “ಆಗ ಜಾತಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಹೋಗೋಲ್ಲ. ನೀವುಗಳು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಬಲಿದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಏಕೆ ಯೋಚಿಸಲಿಲ್ಲ? ಇಂದು ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಿದೆ” ಎಂದುಕೊಂಡಳು.

ಅವಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ಯಾವ ತರಹದಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಆಗ ಜಗದ್ಬಂಧು ಬಾಬುವು, “ಹಾಗಾದರೆ ಸರಿಯಮ್ಮಾ, ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಸರಿ ತೋರುತ್ತೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡು. ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಲು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಊಟ ಉಡುಗೆಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ತೊಂದರೆಯಾಗದಿರುವಂತೆ ಅನುಕೂಲ ಖಂಡಿತ ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಆಮೇಲೆ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ನಿನಗೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಸುಖ ದೊರೆಯುತ್ತೋ ಅದನ್ನೇ ಮಾಡು” ಎಂದರು.

ಮೂರು ವರುಷಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದರೂ ಲಲಿತ ಮೋಹನನು ಬರಲಿಲ್ಲ. “ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದು” ಕೆಲವರೂ, “ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೇನು ಮುಖ ತೋರಿಸಿಯಾನೆಂದು” ಕೆಲವರೂ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಲಲಿತ ಮೋಹನನು ಬಹಳ ಊರುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಅವನ ತಾಯಿಯು ಆನಂದದಿಂದ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಚುಂಬಿಸಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, “ಮಗು, ಈಗ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗೃಹಸ್ಥನಾಗು. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ಬರೆದಿದ್ದಿತೋ ಅದು ಆಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಡ” ಎಂದರು. ಲಲಿತ ಮೋಹನನೂ ಏನಾದರೊಂದನ್ನು ಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದ.

ಐದು ವರ್ಷಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಲಲಿತ ಮೋಹನನು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡನು. ಅದರಲ್ಲೂ ಜಗದ್ಬಂಧು ಬಾಬುವಿನ ಮನೆಯನ್ನು. ಅನುಪಮೆಯ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಾರೂ ಈಗ ಜೀವಂತರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಂದ್ರನಾಥ ಬಾಬುವೇ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ. ವಿಧವೆಯಾದ ಅನುಪಮೆಯು ಅಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಇರಲು ಜಾಗವಿಲ್ಲದುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ತಾಯಿಯು ಮೊದಲೇ ಸತ್ತಿದ್ದರು. ತಂದೆಯು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ, “ತಂದೆಯು ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವ ಹಣದಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಯಾತ್ರಾಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಇದ್ದು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ.

ಅದೇ ದುಡ್ಡಿನಿಂದ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ವ್ರತನಿಯಮಾದಿ ಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂತಿಮ ಜೀವನವನ್ನು ಸುಲುಭವಾಗಿ ಕಳೆಯುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅನುಸಮೆಯು ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ತಂದೆಯ ದಿನ ವಾರಾದಿಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಮೃತಿ ಪತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ಅನುಸಮೆಗೆ ಬಹಳ ನೋವಾಯಿತು. ತಂದೆಯು ಕೇವಲ ಐದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವರು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಕೊಂಚ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಅವರ ಆಗಾಧ ಧನ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಲೆಖ್ಯಕ್ಕೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಂದ ಯಾವೊಬ್ಬನ ಜೀವನವೂ ಸಾಯುವವರೆಗೂ ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಊರಿನ ಜನರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಗುಲ್ಲಿದ್ದಿತ್ತು - ಈ ಮೃತಿ ಪತ್ರ ಜಗವೃಂಧು ಬಾಬುವಿನದಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲೇನೋ ಮೋಸವಿದೆ ಎಂದು. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ರುಜುವಾತು? ನಿರುಪಾಯಳಾಗಿ ಅನುಸಮೆಯು ಚಂದ್ರಬಾಬುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರತೊಡಗಿದಳು.

ತಂದೆಯು ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಮಲತಾಯಿಯ ಮನೋವೃತ್ತಿಯು ಹೀಗೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಜನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಲತಾಯಿಯ ವಿಷಯ ತಂದೆಯ ಜೀವಂತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಕಠಿಣ. ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ಚಂದ್ರಬಾಬುವು ಒರಟನೆಂದು ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಅನುಸಮೆಗೆ ಕಂಡು ಬಂತು. ಎಷ್ಟೋ ತರಹ ಅಧಮ ಶ್ರೇಣಿಯ ಜನರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ರಿಂಗಿತಲೂ ಚಂದ್ರಬಾಬುವು ನಿಕ್ಕಷ್ಟನು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ

ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ದಯೆ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಿಲ್ಲ - ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕರುಣೆ ಯೆಂಬುದೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅನುಪಮೆಯು ಆಗ ನಿರಾಶ್ರಿತಳು. ಅಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಅವಳೊಡನೆ ಎಂತಹ ಕೇಳು ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನೆಂದು ಈ ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಿ ತಿಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ಮಾತಿ ನಲ್ಲಿ, ಕೂತರೆ, ನಿಂತರೆ - ತಿರಸ್ಕಾರ - ಅವಮಾನ - ಲಾಂಛನ! ಇವುಗಳನ್ನು ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವರು ಅವಳನ್ನು ವೈಷಮ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು ಮೊದಲು ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈಗ ಅವಳೂ ಕೂಡ ಅನುಪಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರಳು. ಯಾವಾಗ ಅನುಪಮೆಯು ದೊಡ್ಡ ವರ ಮಗಳಾಗಿದ್ದಳೋ, ಯಾವಾಗ ಅವಳ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಬದುಕಿದ್ದರೋ, ಯಾವಾಗ ಅವಳ ಒಂದೊಂದು ಮಾತಿಗೆ ಐದಾರು ದಾಸ ದಾಸಿಯರು ಓಡಿ ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೋ ಆಗ ಅವಳೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಈಗ? ಅವಳು ದುಃಖಿನಿ - ವಿಧವೆ? ತನ್ನ ವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ದುಡ್ಡು ಕಾಸಾತೂ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಅನ್ನ ತಿನ್ನದೆ ಅವಳ ಜೀವನ ಕಳೆಯಲಾರದು. ಅವಳಿಗೆ ಈಗ ಯಾರು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ? ಅವಳು ಈಗ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಗೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಿವೆ. ಅವುಗಳ ಭಾರವೆಲ್ಲ ಅನುಪಮೆಯ ಮೇಲೆಯೇ! ಅವುಗಳಿಗೆ ಉಣಿಸುವುದು, ತೋಡಿಸುವುದು, ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವುದು, ಒರಿಸುವುದು, ಎತ್ತಿಳಿಸುವುದು, ಆಡಿಸುವುದು, ಹತ್ತಿರ ಮಲಗಿಸಿ

ಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಲ್ಲವೂ ಅನುಪಮೆಯ ಪಾಲಿನದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಕೊಂಚ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು ಕೋಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಕೂಡಲೇ ಹಿಂದುಮುಂದು ನೋಡದೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಂದು ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಇಷ್ಟೇ ಕೆಲಸ ಸಾಲದೆ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಎರಡು ಹೊತ್ತೂ ಚಂದ್ರಬಾಬುನಿಗಾಗಿ ನಾಲ್ಕಾರು ತರಕಾರಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಡಿಗೆಯವನಿಗೆ ರುಚಿಕರವಾಗಿ ಮಾಡಲು ಬಾರದೆಂಬುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಬೂಬು. ಮಾಡಿ ತೋಡದಿದ್ದರೆ ಅಂದು ಚಂದ್ರಬಾಬುವು ಊಟವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕಾದಶಿಯಾಗಲೀ, ದ್ವಾದಶಿಯಾಗಲೀ, ಉಪವಾಸವಾಗಲಿ ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಆಗಲಿ ಇಷ್ಟಂತೂ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವಿಧವೆಯಾದಂದಿನಿಂದ ಅನುಪಮೆಯು ಬೆಳಗಿನ ಜಾಮವೇ ಎದ್ದು, ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ನಿಯಮವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಈಗ ಅವಳಿಗೆ ಅದಕ್ಕೂ ಅಷ್ಟು ಸಮಯ ಕೂಡ ಕೊಡಲ್ಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಾದರೆ ಸರಿ, ಸೊಸೆ ರಾಣಿಯು, “ಕೊಂಚ ಜಾಗ್ರತೆ ಮಾಡ್ಕು. ಮಕ್ಕಳು ಅಳುತ್ತಾ ಇವೆ. ಇನ್ನೂ ವರೆಗೂ ತಿನ್ನಲು ಏನೂ ಆಗಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಕೂಗುವಳು. ಅನುಪಮೆಯು ಹೇಗಿದ್ದುದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಾಯಿಂಥ ಏನೊಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕಾದಶಿಯ ದೀರ್ಘ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪಾಪ! ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಗಂಟಲು ಒಣಗಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು. ಬೆಂಕಿಯು

ಕಾವು ಸುಡುತ್ತಿತ್ತು. ಶರೀರವು ಅವಶವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಬಾಯಿಯಿಂದ “ಉಹು” ಎಂದು ಕೂಡ ಅನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀತಿಯು ಬದಲಾಯಿಸಿದರೆ ಸಹನ ಶಕ್ತಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಃಗದೀಶ್ವರನು ಅವನ್ನು ಕಲಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅನುಸಮೆಯು ಇದುವರಿಗಿಂದೋ ಸತ್ತುಹೋಗಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಇಂತಹ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗಿಂತ ದಾಸ ದಾಸಿಯರು ಎಷ್ಟೋ ಮೇಲು. ಅವರಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಕಠಿಣವಾದ ಮಾತನ್ನು ಅಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಜವಾಬು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. “ನಮ್ಮ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಫೈಸಲ್ ಮಾಡಿ. ನಮ್ಮನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಬಿಡಿ” ಎಂದಿಷ್ಟಾದರೂ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಅನುಸಮೆಗೆ ಇಷ್ಟೂ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಹಣವಿಲ್ಲದೆ ಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ದಾಸಿ. ಅವಳನ್ನು ಹೊಡೆಯಲಿ, ಬಡಿಯಲಿ, ಕತ್ತರಿಸಲಿ ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಲಿ ಅವಳು ಅಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಗೆ ತಾನೆ ಹೋದಾಳು? ಒಂದು ಕಡೆ ವಿಧವೆ; ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರ ಮಗಳು! ಅನುಸಮೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯರಿಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅರಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೆ ಅದು ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಹಿಂಮೂ ವಿಧವೆಗೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು!

ಇಂದು ದ್ವಾದಶಿ. ಅನುಸಮೆಯು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪೂಜೆಗೆ ಕುಳಿತಳು. ಇನ್ನೂ ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷ ಕೂಡ ಕಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ದೊಡ್ಡ

ಸೊಸೆಯು ಹೊರಗಿನಿಂದ, “ನಿನ್ನ ಪೂಜೆ ಇವತ್ತಿಲ್ಲಾ ಆದರೂ ಮುಗಿಯುವುದಿಲ್ಲವೇನು? ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಡೆ ಯೋದಿಲ್ಲ. ಹೇಳದೀನಿ ನೋಡು” ಎಂದು ಕೂಗಿದಳು. ಅನುಪಮೆಯು ಶಿವನಿಗೆ ನೀರೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ಬಂದು ಹೌಹಾರಿ, “ಇಷ್ಟೊಂದು ಪುಣ್ಯಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗಬೇಡ - ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಳಿಸೋಕೆ ಹೋಗಬೇಡ. ಬಹಳ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ - ಈ ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜರುಗಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾಡಿಗೋ ಗೀಡಿಗೋ ಹೋಗಿ ಗಳಿಸಿಕೋ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಈ ವಿಪರೀತವನ್ನು ಸಹಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಕಿರಚಿದಳು. ಈಗಲೂ ಅನುಪಮೆಯು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಆಗ ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು, “ಕುಡಿಯೋಕೆ, ತಿನ್ನೋಕೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿದೀಯಾಂತ ಕೇಳುತಾ ಇದೀನಿ” ಎಂದು ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಎರಡರಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ಅರಚಿದಳು.

ಅನುಪಮೆಯು ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆಯನ್ನಿಡುತ್ತಾ, “ನನ್ನ ಶರೀರ ಸ್ಥಿತಿ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರೆ” ಎಂದಳು.

“ಮಾಡಲಾರೆ? ಹಾಗಾದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಉಪವಾಸವಿರಬೇಕೋ ಹೇಗೆ?”

“ಏಕೆ ನನ್ನ ಹೊರತು ಇನ್ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇನು? *ಮಹಾ ರಾಜನಿಗೆ ಏನಾಗಿದೆ ?”

“ಅವನಿಗೆ ಜ್ವರ ಬಂದಿದೆ. ಅವನೇನನ್ನು ತಾನೆ ಮಾಡಿ ಯಾನು ? ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲೇನಾಗುತ್ತಿ ?”

“ಅವನ ಕೈಲಾಗದಿದ್ದರೆ ನೀನೇ ಮಾಡು”

“ಏನು ನಾನು ಅಡಿಗೆಯವಳಾಗಲೆ ? ನೋವಿನಿಂದ ತಲೆ ಸಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಘಂಟೆಯೂ ಒಬ್ಬ ವೈದ್ಯ ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ತಿರುಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಒಲೆಯ ಮುಂದೆ ಕೂತು ಬೇಯಲೇನು ?”

ಅನುಸಮೆಗೆ ಕೋಪ ಬಂತು. “ಹಾಗಾದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಪವಾಸವಿರ ಹೇಳು” ಎಂದಳು.

“ಒಳ್ಳೆಯದು. ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಹೋಗಿ ನಿಮ್ಮಣ್ಣನ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೆ ಖಾಯಿಲೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು ? ಈಗತಾನೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕೂತಿದ್ದೀ. ಇನ್ನೇನು ಈಗಲೇ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೂ ಗಟ್ಟಿಸುತ್ತೀ. ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಕೊಂಚ ಮಾಡಿ ಬಡಿಸಲಾರೆಯೋ ?”

“ಇಲ್ಲ, ನನ್ನಿಂದಾಗೋಲ್ಲ. ಅತ್ತಿಗೆ, ನಾನು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ದಾಸಿಯಲ್ಲ, ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಅನ್ನ ಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ. ನಾನೀ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.”

*ಉತ್ತರ ಹಿಂದೂ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಯವನನ್ನು ಮಹಾರಾಜ ನೆಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುವ ರೂಢಿಯುಂಟು.

ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು ನಿರಾಶೆಯಿಂದ, “ಹೋಗಿ ಹೇಳಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣ ಆಮೇಲೆ ನನ್ನ ತಲೆ ಕಡಿದಾರು” ಎಂದಳು.

ಅನುಪಮೆಯು ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತು ಸ್ತಬ್ಧಳಾಗಿದ್ದು ಮತ್ತೆ, “ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಣ್ಣನು ಸರಿಯಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಸಾಹಸ ಇಷ್ಟು ಏರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ” ಎಂದಳು.

“ಏಕೆ ಅವರೇನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ? ಅನ್ನ ಹಾಕು ತ್ತಾರೆ; ಬಟ್ಟೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಿಯಾರು ? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ನಿನ್ನನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ - ಆಗ? ಇದ ಕ್ಯೋಸ್ಕರ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೋಪ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?”

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅನುಪಮೆಯ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಗೆ ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲ! ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಅವಳು ಯಾವ ಮಾತನ್ನು ಆಡಬಾರದೆಂದಿದ್ದಳೋ ಇಂದು ಆ ಮಾತು ಬಾಯಿಂದ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. “ಅಣ್ಣನು ನನಗೆ ಉಡಲಿಕ್ಕೇನು ಕೊಟ್ಟಾನು ? ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೇನು ಕೊಟ್ಟಾನು? ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಗಳಿಸಿಟ್ಟ ಯಾವ ಹಣದಿಂದ ಅವನು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೋ, ಉಡುತ್ತಾನೋ ಅದೇ ಹಣದಿಂದ ನಾನೂ ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ, ಉಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯು ಕೋಪಗೊಂಡು, “ಈ ಮಾತು ನಿಜವಾದರೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಬೀದಿಯ ಭಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ” ಎಂದಳು.

“ಬೀದಿಯ ಭಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಅವರು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನೀವೇ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ನಿರಾಶ್ರಯಳನ್ನಾಗಿಯೂ, ಬಲಹೀನಳನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿ ಸತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಊರಿನ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತು. ಆ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಅಣ್ಣನು ಎತ್ತಿಹಾಕದೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಈ ಬೈಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.”

ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಮೊದಲು ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆಯ ಮುಖವು ಇಳಿಮುಖವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅದನ್ನು ತೋರಗೊಡದಿರಲು ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೋಪವು ಇಮ್ಮಡಿಯಾಯಿತು. “ಅವರು ಕಳ್ಳರೆಂದು ಊರಿನವರೆಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಹಾಗಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.”

“ಹೇಳು. ಬರೀ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಈ ಪಾಪದ ಫಲವನ್ನು ಅವನು ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಕೂಡ ಹೇಳು.”

ಆ ದಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ಈ ಮಾತಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಚಂದ್ರನಾಥ ಬಾಬುವು ಕೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಬದಲು ವಾದವನ್ನೇನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಚಂದ್ರನಾಥ ಬಾಬುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭೋಲನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಚಾಕರನಿದ್ದ. ಐದಾರು ನದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಚಂದ್ರನಾಥ ಬಾಬುವು ಅವನನ್ನು ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಹೊಡೆಯಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ. ಅವನ ಅಳು, ಕಿರಚು ವಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲಾ ದಾಸ ದಾಸಿಯರು ಓಡಿಬಂದರು — ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಹೊಡೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅನುಸಮೆಯು ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪೂಜೆಯನ್ನು

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪೂಜೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವಳೂ ಓಡಿ ಬಂದಳು. ಆಗ ಹುಡುಗನ ಬಾಯಿ ಮೂಗುಗಳಿಂದ ರಕ್ತ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅನುಪಮೆಯು, “ಅಣ್ಣ, ಇದೇನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೀ. ಸತ್ತುಹೋದರೆ?” ಎಂದು ಕಿರಚಿ ದಳು. “ಇವತ್ತು ಈ ಹೆಚ್ಚಿನನ್ನು ಕೊಂದೇ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ನಿನ್ನೂ ಕೂಡ ಕೊಂದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನೀನು ಹೆಂಗಸಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಬಚಾಯಿಸಿಕೊಂಡೆ. ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನಿಷ್ಟು ಸಾಸ ಮಾಡಲಾರೆ. ತಂದೆಯವರು ನಿನಗೆ ಐದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿ ದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇವತ್ತೇ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗು” ಎಂದು ಚಂದ್ರನಾಥ ಬಾಬುವು ಕಿರಚಿದನು.

ಅನುಪಮೆಗೆ ಏನೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. “ಏಕೆ?” ಎಂದಿಷ್ಟೇ ಕೇಳಿದಳು.

“ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಇವತ್ತೇ ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭೋಲನೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗು. ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡು.”

ಅನುಪಮೆಯು ಅಲ್ಲೇ ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಳು. ದಾಸ ದಾಸಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಕೆಲವರು ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಕ್ಕರು. ಕೆಲವರು ನಗುವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯವರಂತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಜಾರಿದರು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಓಡಿ ಅನುಪಮೆಯನ್ನು ಎತ್ತಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದರು. ಚಂದ್ರನಾಥ ಬಾಬುವು ಮೃತ ಪ್ರಾಯ ಭೋಲನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸೆಟ್ಟನ್ನು ಪೇರಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಇಂದು ಅನುಪಮೆಯ ಕಡೆಯ ದಿನ. ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಈಗ ಇರಲಾರಳು. ಯಾವಾಗ ಅವಳು ಹುಷಾರಾದಳೋ ಅವಳಿಗಿಂದ ಯಾವ ಸುಖವೂ ಅವಳಿಗೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಪ್ರೇಮಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋದಲುಮಾಡಿ ಅವಳ ಮನಶ್ಯಾಂತಿಯನ್ನು ಅವಳೇ ನಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅತಿಯಾಗಿ ಪ್ರೇಮ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಅದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಂಚಕೂಡ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಯಾರನ್ನು ಪ್ರೇಮಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಅವನನ್ನು ಸೇರಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಯಾವನು ಅವಳನ್ನು ಪ್ರೇಮಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೋ ಅವನನ್ನು ಅವಳು ಓಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ತಾಯಿಯಿಲ್ಲ - ತಂದೆಯಿಲ್ಲ. ಇರಲಿಲ್ಲೂ ಜಾಗವಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಅವಲಂಬನವೆಂದರೆ ಅವರ ಸತೀತ್ವದ ಯಶಸ್ಸು. ಅದನ್ನೂ ಕೂಡ ಅವಳಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಈಶ್ವರನು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಈಗ ಅವಳಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಘೋಭಿಯಿಂದ ಅವಳ ಹೃದಯವು ಒಡೆದುಹೋಗುತ್ತಿದೆ.

ನಿಸ್ತಬ್ಧ ಮತ್ತು ನೀರವವಾದ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನ ರಾತ್ರಿ. ಹಿಂದಿನ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆಗೆದು ಅವಳು ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಹಳೆಯ ಕೊಠಡ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಅನುಪಮೆಯು ಈಗ ಬುದ್ಧಿವಂತಳಾದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಈ ಜುನು ಬರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ನೋದಲು

ಸಾಯಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಲ ಅವಳು ತನ್ನ ನಾಶವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಕೊಡವನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಳು. ಈಗ ಅವಳು ಪೂರ್ಣ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಲು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನೀರಿರುವ ಜಾಗವನ್ನು ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮುಳುಗಿ ಸಾಯುವಳು. ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಪ್ರಪಂಚವು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮನೆ, ಬಾಗಿಲು, ಆಕಾಶ, ಮೋಡ, ಚಂದ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ನೀರು, ಹಣ್ಣು, ಹೂ, ಬಳ್ಳಿ, ಎಲೆ, ಮರ ಎಲ್ಲವೂ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಮನರಮಿಸುವಂತಿರೂಜಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಕೈಯೆತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ—ಸಾಯಬೇಡ! ನೋಡು ನಾವೆಷ್ಟು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದೇವೆ. ನೀನೂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿರು. ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ದಿನ ನೀನೂ ಸುಖಿಯಾಗುವೆ. ಆಗದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಾ, ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಸುಖಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ದಯಪಾಲಿಸಿರುವ ಆತ್ಮವನ್ನು ನರಕಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಬೇಡ. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ, ಸಾಯಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯನು ಮತ್ತೆ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವಾಪಸ್ಸು ಬಂದಮೇಲೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕೊಂಚಕೂಡ ಸುಖವಿಲ್ಲ; ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲೊಂದಿಷ್ಟೂ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ; ತನ್ನವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಆಗ ಮತ್ತೆ ಸಾಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮರುಕ್ಷಣವೇ, ಏನು ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಹೃದಯದಿಂದ, “ಛಿ! ಛಿ! ಹಿಂದಿರುಗು—ಇಂತಹ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಡ. ಸಾಯುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ದುಃಖಗಳೂ

ಉಡುಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೇನು? ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಭಯಂಕರ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿನಗೇನು ಗೊತ್ತು?" ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಸಂಕು. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯನು ಸಂಕುಚಿತನಾಗಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂತು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅನುಪಮೆಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಏತಕ್ಕೆ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ? ಆದರೆ ಮತ್ತೆಯೂ ಅನುಪಮೆಯು ಸತ್ತೇ ಸಾಯುವಳು. ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಉಳಿದ ಕೊಳ್ಳಲಾರಳು.

ತಂದೆಯ ಮಾತುಗಳು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ತಾಯಿಯ ಭರವಸೆ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ನದೂ ಭರವಸೆ ಬಂತು. ಅದು ಲಲಿತನದು. ಅವಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಹೊರಟರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಜೀವಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಪ್ರೇಮಮಾಡಿದ್ದನು. ಪ್ರೇಮಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬಂದೂ ಇದ್ದ. ಹೃದಯದೇವಿಯೆಂದು ಪೂಜಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದ. ಅನುಪಮೆಯು ಅವನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಅಪಮಾನಮಾಡಿ ಓಡಿಸಿದಳು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವನನ್ನು ಜೈಲಿನವರೆಗೂ ತಲುಪಿಸಿದಳು. ಲಲಿತನು ಅಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ. ನಿಜ! ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಅನುಪಮೆಯನ್ನು ಬೈದಿರಬಹುದು; ಶಪಿಸಿ ರಬಹುದು. ಅವಳು ಯೋಚಿಸಿದಳು—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಆ ಪಾಪದಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಇಂತಹ ದಾರುಣವಾದ ಕಷ್ಟ ಬಂದಿದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ವೇದನೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವನು ಜೈಲಿನಿಂದ ವಾಪಸ್ಸು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ಅವನು ಒಳ್ಳೆಯವ

ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕುಡಿಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇಶೋಪಕಾರ ಮಾಡಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಈಗಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಯೇ? ಹಾಗೆ ಆಗಲೂ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದೇನಾಗುತ್ತಿ? ನನ್ನ ಹೆಸರಿನಮೇಲೆ ಜೋಡಿಸಿರುವ ಕಲಂಕವನ್ನು ಅವನೇನು ಕೇಳಿಲ್ಲವೆ? ನಾನು ಕಲಂಕನಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಊರಲಿಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾದಾಗ, ನಾಳೆ ನನ್ನ ದೇಹವು ನೀರಿನಮೇಲೆ ತೇಲಿದಾಗ ಅಯ್ಯೋ, ಧು! ಧು! ಎಷ್ಟು ತುಚ್ಛವಾಗಿ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡಾನು.

ಅನುಪಮೆಯು ಸೆರಗಿನಿಂದ ಕೊಡವನ್ನು ಕತ್ತಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕೂಗಿದರು, “ಅನುಪಮಾ” ಎಂದು. ಅನುಪಮೆಯು ಚಕಿತಳಾಗಿ ಹಿಂವಿರುಗಿ ನೋಡಿತಳು. ಒಬ್ಬ ಎತ್ತರಾಕಾರದ ಮನುಷ್ಯನು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಆಗಂತುಕನು “ನುತ್ತೆ, “ಅನುಪಮಾ” ಎಂದು ಕೂಗಿದ. ಅನುಪಮೆಗೆ ಈ ಸ್ವರವನ್ನು ಹಿಂದೆಲ್ಲೋ ಕೇಳಿದ್ದಂತೆ ನೆನಪಾಯಿತು. ಆದರೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಗುರುತು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು.

“ಅನುಪಮಾ, ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ” ಅನುಪಮೆಯು ಯಾವತ್ತೂ ಎಲ್ಲೂ ನಾಚಿಕೆ ಪಡುವವಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯದಿಂದೊಡಗೂಡಿ, “ನಾನು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು” ಎಂದಳು.

“ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಕೊಡವೇಕೆ ಕತ್ತಿಗೆ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ” ಅನುಪಮೆಯು ಮೌನದಿಂದಿದ್ದಳು.

ಆಗಂತ್ವನು ಕೊಂಚ ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ, “ಆತ್ಮ ಹತ್ತೆಯು ಏನಾಗುತ್ತದೆಂದು ಗೊತ್ತೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

“ಏನಾಗುತ್ತೆ?”

“ಅತವಾದ ನರಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ”

ಅನುಪಮೆಯು ನಡುಗಿದಳು. ಅವಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೊಡನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು. “ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನೆಗೆಲ್ಲೂ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ”

“ಕುರೆತು ಬಿಟ್ಟೆಯಾ? ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಸುಮಾರು ಆರು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇದೇ ಜಾಗಲಲೇ ಒಬ್ಬ ಅಭಾಗನು ನಿನಗೆ ಜೀವನ ಪರ್ಯಂತ ಸ್ಥಾನಕೊಡಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದನು. ಜ್ಞಾಪಕವಿದೆಯೆ?”

ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಅನುಪಮೆಯು ಮುಖವು ಸುಕ್ಕಾಯಿತು. “ಹೌದ ಜ್ಞಾಪಕವಿದೆ” ಎಂದಳು.

“ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು”.

“ನನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ಕಳಂಕ ಹೊರೆಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ನಾನು ಬದುಕಿರಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ”

“ಸಾಯುವುದರಿಂದ ಕಳಂಕ ತೊಡೆದು ಹೋಗುತ್ತೇನು?”

‘ತೊಡೆದು ಹೋಗಲಿ, ಬಿಡಲಿ. ನಾನೇನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಲು ಬರುವ ಹಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ’.

“ನೀನು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀ ಅನುಪಮಾ. ಸಾಯುವುದರಿಂದ ಆ ಕಳಂಕವು ನೆರಳಿನಂತೆ ಸದಾ ನಿನ್ನ

ಹೆಸರಿನೊಡನೆಯೇ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುತ್ತೆ. ಏನೋನೋ ನೋಡು. ಈ ಸುಳ್ಳು ಕಳಂಕ ಎಂದೂ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಲಾರದು”

“ಆದರೆ ನಾನೆಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬದುಕಿರಲಿ”

“ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಾ”

ಅನುಪಮೆಯು ಯೋಚಿಸಿದಳು, “....ಹೀಗಿರುವೆನಾದ ಬೇಕು. ಇವರ ಕಾಲು ಕಟ್ಟಿ ಬೇಡುತ್ತೇನೆ-ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ. ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಬಹಳ ಹಣವಿದೆ. ನನಗೆ ಕೊಂಚ ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ನೀಡಿ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ದೂರ ಹೋಗಿ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಇದ್ದು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು. ಆಮೇಲೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಯೋಚಿಸಿ, “ನಾನು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಮಾತು ಮುಗಿಯುವುದೇ ತಡ ಅನುಪಮೆಯ ನೀರಿ ನೊಳಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದಳು.

*

*

*

ಅನುಪಮೆಗೆ ಜ್ಞಾನಬಂದಾಗ ತಾನು ಒಂದು ಸುಸಜ್ಜಿತ ವಾದ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಚದಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವುದನ್ನೂ ಸಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಲಲಿತ ಮೋಹನನು ಕುಳುತಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿದಳು. ಅನುಪಮೆಯು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಕಾತರ ಸ್ವರದಿಂದ, “ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಬದುಕಿಸಿದೆ ?” ಎಂದಳು.

